

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

בעניין: מגד דיין

תובע

נ ג ד

נ. לפיד

נתבע

1

2

פסק דין

3

4

בפניי תביעת לשון הרע.

5

6 1. התובעים הם שנים. התובע 1 הוא חננאל רחמים מגד דיין (להלן – התובע). התובעת 2 היא

7 אילה דיין (להלן – התובעת; ביחד ייקראו התובעים יחד – התובעים). התובעת היא אמו של

8 התובע. עניינה של התביעה במאמר (להלן – המאמר), שהתפרסם בעיתון ידיעות אחרונות ביום

9 12.5.06. המאמר התפרסם במסגרת המוסף "7 ימים" (להלן – המוסף). הנתבע 1 הוא יאיר לפיד

10 (להלן – הנתבע או לפיד), עיתונאי אשר חיבר את המאמר. הנתבע 2 הוא ניר חפץ (להלן –

11 נתבע 2), אשר על פי הטענה היה העורך האחראי של המוסף במועד הרלוונטי. הנתבע 3 הוא

12 ארנון מוזס (להלן – נתבע 3), אשר על פי הטענה הוא מחזיק מניות מרכזי בעיתון ידיעות

13 אחרונות. הנתבע 4 הוא מו"ל ידיעות אחרונות (להלן – נתבע 4; ביחד ייקראו כל הנתבעים

14 להלן – הנתבעים).

15

16 2. ברקע התביעה נמצא אירוע שהתרחש ביום 3.5.06, ה' אייר תשס"ו, הוא יום העצמאות.

17 התובע נבחר כחייל מצטיין ביחידתו. הוא הוזמן באותו יום למשכן נשיא המדינה על מנת לקבל

18 מידי ומידי הרמטכ"ל את אות ההצטיינות. התובע הגיע למקום. בהסרטה של האירוע, אשר

19 הוגשה כראייה, נשמע קולו של הכרוז מכריז על התובע. התובע ניגש אל הבמה, עליה ניצבו

20 נשיא המדינה ולשמאלו הרמטכ"ל, רב אלוף דן חלוץ (להלן – הרמטכ"ל). הרמטכ"ל והתובע

21 הצדיעו זה לזה. התובע לחץ את ידו של הנשיא. הוא קיבל ממנו תעודת הצטיינות. הוא נראה

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 מחליף דברים עם הרמטכ"ל. על עדות התובע לגבי תוכן השיחה בינו ובין הרמטכ"ל אעמוד
2 בהמשך. התובע לא לחץ את ידו של הרמטכ"ל. בהמשך לכך, הוא עזב את הבמה.

3

4

הפרטום

5

6 3. (א) המאמר התפרסם ביום 12.5.06. הוא עוסק באירוע האמור. הוא כלל גם טענות לגבי
7 דברים שהתרחשו לאחר האירוע. כותרת המאמר היא "החייל האמיץ חננאל". אתאר באופן כללי
8 את תוכן המאמר.

9

10 (ב) המאמר נפתח בטענה, כי התובע קצב לרמטכ"ל פרק זמן של שלושה ימים להתנצל בפניו
11 ולהחזיר אותו ליחידתו, שאם לא כן התובע יעתור לבג"צ. נטען, בקשר לכך, כי התובע אינו
12 מפחד מן הרמטכ"ל, והוכיח זאת בכך שסירב ללחוץ את ידו בטקס הענקת "אות המצטיין"
13 במשכן הנשיא, לאות מחאה על ההתנתקות.

14

15 (ג) בהמשך לכך נכתב, כי חטיבת השריון בה שירת התובע החליטה, בהמשך לכך, להדיח את
16 התובע משורותיה באופן מיידי. המאמר סקר את מעשי הגבורה של החטיבה במערכות ישראל
17 השונות. הנתבע מצטט את צביקה גרינגולד, בעל עיטור הגבורה, אשר לחם בשורות החטיבה,
18 כמי שאמר לו כי "הצבא בנוי על כבוד ולחייל הזה אין כבוד. הוא עשה להם 'אמבוש'. מילא
19 היה אומר להם קודם, אבל מי שעושה כזה דבר הוא לא מצטיין, ולא אמין, והוא לא יכול להיות
20 בחטיבה שלנו. צריך להעיף אותו לכל הרוחות".

21

22 (ד) בהמשך לכך נטען במאמר, כי התובע "... הסביר לכולם שסבו, ברוך סרוסי ז"ל, שהיה תושב
23 גוש קטיף, מת משברון לב בשל ההתנתקות. אלא שבשיחה פרטית שניהל איתו אלוף אלעזר
24 שטרן, ראש אגף משאבי אנוש של צה"ל [להלן – ראש אמ"ש (ע.ש)], התברר שהסבא היה
25 דווקא חולה סרטן סופני שמצבו הדרדר והלך שנתיים לפני שמישהו שמע את המילה 'פינוי'".

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 נטען כי ראש אמ"ש אמר לתובע כי זהו ניצול ציני ומחריד של טרגדיה אישית, וכי התובע סירב
2 להקשיב.

3

4 (ה) בהמשך, נטען כי התובע הסביר, "כצניעות רבה", כדברי הנתבע, כי בטקס נשוא התביעה
5 "השכינה דיברה דרכו". הדברים הובאו במירכאות בגוף המאמר.

6

7 (ו) הנתבע טען במאמר כי פעולתו של התובע בטקס היתה מתוכננת. בהקשר זה נטען במאמר כי
8 התובע היה במקום קודם לכן, שכן חיילים מצטיינים מגיעים בבוקר ועושים חזרות, כאשר על
9 הבמה עומד אדם שמייצג את הנשיא, ואדם נוסף שמייצג את הרמטכ"ל. עוד נטען, כי "...
10 למעשה הוא [הכוונה לתובע – ע.ש.] תיכנן אפילו להביא איתו אלבום של תמונות מהפינוי
11 ולדחוף אותו לרמטכ"ל שלו מן המארב, כך שאפשר לרדת כבר עכשיו מהשטות הזאת של
12 הספונטאניות, כי זה לא המקרה".

13

14 (ז) הנתבע הוסיף וכתב, כי אולי לא היה נדרש לעניין אילו סבר שהמדובר במקרה פרטי. ברם,
15 לדבריו, "... יותר ויותר חננאלים מתגלים בזמן האחרון. אני לא מדבר פה, חלילה, על אלה
16 שבאמת פונו מבתיהם ברצועת עזה – במקרה שלהם מדובר בטרגדיה אנושית וציונית, וגם
17 הטיפול המתמרח בעניינם אינו מוסיף לנו כבוד; הכוונה היא לכל אלה שברגע שהמדינה לא
18 מתנהגת כמו שהם אוהבים, מיד מודיעים לנו שהם לא חוגגים את יום העצמאות, לא מתגייסים,
19 ולא אומרים תפילת 'הלל', ומקימים את מדינת יהודה, ובהזדמנות זאת גם זורקים שני בקבוקי
20 תבערה על חיילים ושוטרים בחברון".

21

22 (ח) הנתבע הוסיף וכתב, כי "כל השנים האלה, מתברר, היינו בכלל על תנאי אצל החננאלים.
23 'אהבת הארץ' המפורסמת שלהם היא רק לארץ שעושה מה שהם אומרים לה, אחרת הם מיד
24 מודיעים על ניתוק הקשר ומסרבים אפילו ללחוץ לנו את היד הם בכל זאת לא צביקה
25 גרינגולד, רק חבורה מפונקת ששוברת את הכלים ברגע שלא נותנים לה את הצעצוע שלה".

26

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 (ט) הנתבע סיים בפסקה הבאה, תוך שימוש בגוף ראשון רבים, כי "אנחנו לא הסכמנו עם
2 מלחמת לבנון, ובכל זאת הלכנו, ולא הסכמנו עם ההתנחלויות, ובכל זאת שילמנו את
3 החשבונות, ולא כל כך התחשק לנו לעשות מילואים במחסומים, ובכל זאת עמדנו כמו טמבלים
4 בכל שנה כדי לתלות את הדגל הכחול לבן אין יום שאנחנו לא מתפללים לשלומה של
5 המדינה הזו וכל תושביה, כולל חננאל המחלחל. אז אם מישהו לא מוכן לייצג אותנו בבית
6 הנשיא ביום העצמאות, אנחנו לא מכריחים, רק שלא יתפלא אם מדיחים אותו, לא רק מהחטיבה
7 אלא גם מחיינו".

8

9 4. הדיון בתביעה ייעשה על פי ראשי הפרקים הבאים. תחילה, אדון בטענות שבכתב התביעה
10 בדבר לשון הרע במאמר. במסגרת זו, אתיחס למעמדו של התובע כדמות ציבורית, לצורך
11 העניין שבפניי. מסקנתי היא, כי על פי המבחנים שנקבעו בפסיקה, יש לדחות חלק מן הטענות
12 ללשון הרע. בהמשך לכך, אדון בטענות הנתבעים להגנות על פי חוק איסור לשון הרע. אעשה
13 כן גם על בסיס פסיקה, לפיה מעמדו של תובע כדמות ציבורית נשקל בעת הדיון בהגנות, ולא
14 בעת הדיון בעצם קיומה של לשון הרע. מסקנתי היא, כי לנתבעים עומדות טענות הגנה טובות,
15 ביחס לרוב הטענות של לשון הרע. עם זאת, ביחס לעניין אחד אין לנתבעים הגנה טובה. לסיום,
16 אדון בשאלת הסעדים להם זכאי התובע. אדון גם בזכות התובעת לסעד, ובשאלה כלפי מי מן
17 הנתבעים עומדת הזכות לסעד.

18

19

לשון הרע

20

21 5. סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה – 1965 (להלן – חוק איסור לשון הרע) מגדיר לשון
22 הרע כך:

23

24

"לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

25

(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או
26 ללעג מצדם

27

(2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחדים לו;

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת,
 2 בעסקו, משלח ידו או במקצועו;
 3 (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, מינו או נטייתו
 4 המינית."
 5

6 6. (א) השאלה האם ביטוי פלוני הוא בבחינת לשון הרע היא שאלה פרשנית. בפסיקת בית
 7 המשפט העליון נקבעה לעניין זה דרך פעולה דו שלבית. "בשלב הראשון, יש לשלוף מתוך
 8 הביטוי את המשמעות העולה ממנו, לפי אמות המידה המקובלות על האדם הסביר. כלומר, יש
 9 לפרש את הביטוי באופן אובייקטיבי, בהתאם לנסיבות החיצוניות וללשון המשתמעת..." (דברי
 10 כב' הנשיא א' ברק בע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ' פ"ד נח(3) 558 (2004)).
 11 במסגרת שלב זה,
 12

13 "..... יש לשלוף מתוך הביטוי את פרשנותו הסבירה, ולברר האם
 14 מדובר בביטוי הגורם להשפלת אדם פלוני בעיני האדם הסביר. כאשר
 15 מדובר בביטוי ציורי, סאטירי או פרודי, משימה זו מורכבת. מטבע
 16 הדברים, ביטויים אלה נעזרים בלשון ציורית, במוטיבים, בהגזמה
 17 ובעיוות המציאות עד כדי גיחוך. פירוש מילולי של הביטוי יוביל
 18 למסקנות מוטעות, כיוון שהוא מפשיט מן הביטוי את אופיו המטפורי
 19 לכן, יש לייחס לביטוי את המשמעות הסבירה של המילים, לפי
 20 הקשרן תוך התחשבות באופיו של הז'אנר, ובהתאם לתפיסות
 21 מקובלות של האדם הסביר" (שם, בפסקה 13).
 22

23 (ב) בית המשפט הוסיף, באותה פרשה, כי בתהליך הפרשני קיים שלב נוסף. נפסק, כי
 24

25 "בשלב שני, יש לברר האם משמעותו של הביטוי מקימה חבות בגין
 26 עוולת לשון הרע. שיקול חשוב נוסף שיש לשקול במסגרת זו, הוא
 27 זהות הנפגע מן הביטוי, וביתר דיוק, היותו איש ציבור, דמות ציבורית
 28 או אדם פרטי.... 'גופים ואנשים הנושאים במשרות ציבוריות או
 29 בתפקידים של ציבור עניין בהם, נוטלים על עצמם מעצם מעמדם
 30 ותפקידם סיכונים הקשורים בהתנכלות לשמם הטוב. כמובן, אין בכך
 31 כדי להצדיק פגיעה בשמם הטוב, שהוא היקר בנכסיהם, אך יש בכך
 32 כדי להחליש את המשקל שיש ליתן לשיקול זה ביחס לחופש

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 הביטוי... ניתן להרחיב סטנדרט זה, ולהוסיף ולקבוע כי המשקל שיש
2 להעניק לזכות לשם טוב נחלש גם כאשר מדובר בדמות ציבורית,
3 אשר לה נגישות רבה לכלי התקשורת, ואשר נמצאת במרכזו של
4 פולמוס ציבורי.... אכן, בבחינת השאלה האם מדובר בביטוי הפוגע
5 בשמו של אדם, בהתאם לסטנדרט אובייקטיבי, יש לקחת בחשבון
6 נסיבות אלה. מן הרגע שמתעורר דיון ציבורי, שאינו במישור
7 עובדתי, עמידותו של הנפגע צריכה להיות גבוהה יותר; עליו להיות
8 נכון לספוג הערות ביקורתיות המתייחסות לדיון זה”

9
10 (שם, בפסקה 14)

11
12 (ג) ברוח דומה צויין בע”א 334/89 מיכאלי נ’ אלמוג, פ”ד מו(5) 555 (1992), כי “....
13 לגבי תביעות לשון הרע שעניינן אנשי צבור, מן הנכון שאלו יהיו ערוכים לספיגת
14 בקורת רבה יותר כלפיהם מאשר האדם מן השורה. זהו מחיר היחשפותם האישית
15 לצבור והפרסום ברבים, בכתב או בעל-פה, של דבריהם” (בעמוד 570 לפסק דינו של
16 כב' הנשיא מ' שמגר).

17
18 (ד) יודגש, כי במסגרת השלב השני האמור, אין מדובר בבחינת קיומן של הגנות על פי החוק.
19 המדובר בבחינת עצם קיומה של חבות כתוצאה מן הפרסום, על יסוד הוראות סעיפים 1 ו- 2
20 לחוק איסור לשון הרע (ראו בפסקה 9 לפסק הדין בעניין הרציקוביץ’).

21
22 (ה) הדגש לעניין זה הוא על מבחן אובייקטיבי. השאלה היא, “מהו המובן שהאדם הסביר
23 והרגיל היה מייחס לפרסום, והאם היה באותו מובן כדי לפגוע בשמו הטוב של התובע. בהתאם
24 לכך, אין חשיבות לכוונת המפרסם או לדרך בה הובן הפרסום על-ידי הטוען לפגיעה בו” (דברי
25 כב' השופטת ביניש בע”א 1104/00 אפל נ’ חסון, פ”ד נו(2) 607 (2002), בעמוד 617).

26
27 7. (א) לצורך יישומם של המבחנים האמורים, יש לבדוק האם התובע הוא אישיות ציבורית.
28 התובע אינו נבחר ציבור. הוא אינו ממלא תפקיד ציבורי בכיר. עם זאת, בכך לא מסתיים הדיון.

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 ברע"א 3614/97 אבי יצחק נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ, פ"ד נג" (1) 26 (1998) הכיר
2 בית המשפט העליון בכך, שמעמדו של אדם כאישיות ציבורית לא חייב להיות בעל אופי כללי.
3 נאמר, כי

4
5 "לעתים, מעמד זה עשוי להיות כרוך בפרשה או בעניין מסויימים,
6 אשר ביחס אליהם 'השליך' עצמו אותו אדם אל חזיתה של מחלוקת
7 ציבורית, מתוך מטרה להשפיע על ההכרעה בעניינים שעל הפרק,
8 ובכך 'הזמין' תשומת לב וביקורת ציבורית על פעולותיו או
9 התנהגותו... במקרים כאלה, המעמד של אישיות ציבורית יהיה מוגבל
10 לאותם פרשה או עניין מסויימים, ולא יחרוג מהם...."

11
12 (בעמוד 79 לפסק דינו של כב' השופט ת' אור; ראו גם דברי כב'
13 השופטת ביניש בעניין אפל הנ"ל, בפסקה 8)

14
15 (ב) בכך אימץ בית המשפט הלכה שנפסקה בארצות הברית. הלכה זו הכירה בקטגוריה של אישי
16 ציבור "מוגבלים" (limited public figures). המדובר במי שהכניסו עצמם, באופן רצוני,
17 למחלוקת ציבורית על מנת להשפיע על ההחלטה בעניין הציבורי הנדון (*Gertz v. Robert*
18 *Welch Ltd.* 418 U.S. 323 (1974) at p. 345). מן הפסיקה והספרות בארצות הברית, עולה כי
19 על מנת שאדם ייכנס לגדר קטגוריה זו, צריכים להתקיים מספר תנאים מצטברים: (א) קיימת
20 מחלוקת ציבורית (ראו *Tribe, American Constitutional Law* (2nd Ed. 1988) at p. 880).
21 (ב) אופי ומידת המעורבות של האדם במחלוקת הגיעה למסה קריטית של "כניסה רצונית"
22 לתוכה (שם, שם); ראו פסק דינו של בית המשפט הפדראלי לערעורים של הסבב ה- 11 בפרשת
23 *Silvester v. American Broadcasting Companies, Inc.* 839 F. 2d 1491 (1988) at p.
24 1494). (ג) האם קיימת זיקה בין לשון הרע הנטענת ובין המעורבות הנטענת של התובע
25 במחלוקת הציבורית (שם, שם).

26
27 8. על פי אמות מידה אלה, התובע הוא אכן אישיות ציבורית, לצורך העניין שבפניי. התובע בחר
28 שלא ללחוץ את ידו של הרמטכ"ל. הוא נקט בפעולה זו ביזמתו. הוא עשה כן בפורום בעל הד
29 ציבורי נרחב ביותר. הוא עשה כן במעמד ציבורי מאין כמותו, אל מול פני האומה. פעולה זו

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 נתפסת, במשקפיו של אדם סביר, כנושאת עימה משמעות סמלית מובהקת. גם התובע הסכים,
2 כי הרמטכ"ל הוא אחד מסמלי המדינה. ההימנעות מלחיצת ידו היא אקט חריג. אקט זה בא על
3 רקע ההתנתקות, שבוצעה בחבל עזה. כך הוא גם הובן. המדובר בנושא אשר עורר מחלוקת
4 ציבורית עזה. הדי המחלוקת לא נדמו גם בעת הטקס, מספר חודשים לאחר השלמת ההתנתקות.
5 התובע פעל, בהקשר זה, באופן רצוני. לשון הרע הנטענת מתייחסת באופן מפורש לפעולה זו
6 של התובע. בנסיבות אלה, מתקיימים כל התנאים הנדרשים, לצורך הקביעה כי התובע, לצורך
7 העניין שבפניי, הוא אישיות ציבורית.

8

9 9. לא למותר לציין, כי התובע עצמו מודה בכתב התביעה, החתום על ידו, כי "ברור כי הצעד
10 שנקט (או יותר נכון שלא נקט) התובע באירוע בבית הנשיא הוא צעד שעורר מחלוקת רחבה
11 והיה שנוי במחלוקת..." (בפיסקה 39). יש בכך כדי לתמוך במסקנה, כי התובע, לצורך תיק זה,
12 הוא בבחינת דמות ציבורית.

13

14 10. לא נעלמה מעיני טענת התובע, כי בהיותו חייל בשל"ת, נמנע ממנו להגיב לפרסומים.
15 בתשובה לשאלון, מוצג נ/1, מסר עוד כי אין לו קשר כלשהו עם עיתונאים, ואינו מתראיין על
16 הנושא שבמחלוקת בתיק זה (תשובות 21 – 25 לשאלות). הנושא של גישה לתקשורת רלוונטי
17 בבחינת מעמדו של אדם כאישיות ציבורית כללית. עם זאת, אין מדובר בתנאי להכרה באדם
18 כאישיות ציבורית מוגבלת. על פי טיבה של קטגוריה זו, המשתייכים אליה אינם מצויים כדבר
19 שבשגרה בעין הציבור. ממילא, הם אינם נהנים מיתרון מיוחד בגישה לאמצעי התקשורת.
20 עובדה זו לא מנעה את התיוג של אדם כאישיות ציבורית מוגבלת, מקום בו התקיימו התנאים
21 עליהם עמדתי (ראו בהקשר זה פסקי הדין האמריקאיים הנזכרים בעניין אבי יצחק הנ"ל,
22 בפרשות *Street v. National Broadcasting Co.* 645 F. 2d 1227 (1981), at p. 1236 ו-
23 *Curtis Publishing Co. v. Butts* 87 S.Ct. 1975 (1967) at p. 1991).

24

25 11. (א) בטרם אפנה לביטויים אשר נטען כי יש בהם לשון הרע, עליי להידרש לנקודה נוספת.
26 התובעים הגישו במסגרת ראיותיהם חוות דעת מומחה, פרופ' אהרון ממזן (להלן – פרופ' ממזן).

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 פרופ' ממן משמש כפרופסור מן המניין בחוג ללשון באוניברסיטה העברית. בא כוח הנתבעים
2 ביקש שלא לקבל את חוות דעתו. הוא הודיע כי אין בדעתו לחקור את המומחה, נוכח ההלכות
3 החלות על עניין זה, ובשים לב לכך שהמומחה ביקש לחוות דעה בשאלה משפטית מובהקת.
4 אציין, כי בסיכומי התובעים אין הסתמכות ממשית על חוות הדעת (למעט איזכור בפיסקה 68,
5 אשר אין בו הסתמכות על קביעה כלשהי של המומחה).

6
7 (ב) לעניין זה יש להבחין בין שני היבטים בחוות הדעת: ההיבט הלשוני, וההיבט הנורמטיבי.
8 ככל שחוות הדעת מתייחסת להיבט הלשוני, אין חוות הדעת בהכרח בלתי קבילה. נקודת המוצא
9 לכל תהליך פרשני נמצאת בלשון הטקסט. כדברי כב' הנשיא א' ברק בע"א 11418/03
10 *Megasong Publishing Aps* נ' אורנים פרויקטים 1994 בע"מ (2005), "כל פרשן חייב להיות
11 בלשן. בעזרת הבלשנות הוא יוכל לקבוע את המשמעות שהטקסט עשוי לשאת בלשונו
12 ובהקשרו" (בפיסקה 10 לפסק הדין). באופן דומה נפסק בבג"צ 2254/07 בשארה נ' יושבת
13 ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה'17, כב' השופטת ד' זורנר (2004) כי "..... הלשון
14 אינה חזות הכול. אנו פותחים בלשון, אך זו אינה ממצה את כל התהליך הפרשני.... עם זאת
15 הלשון היא לעולם המסגרת שבתוכה פועל הפרשן, ואשר אותה הוא אינו רשאי לפרוץ גבול
16 הפרשנות הוא בלשון..... אמת, מובנה של הלשון נקבע על פי הקשרה. יש לה מובנים שונים
17 בהקשרים שונים. מכאן אין נובע כי ניתן לייחס ללשון כל מובן בכל הקשר" (בפיסקה 20
18 ואילך לפסק דינו של כב' הנשיא א' ברק). לצורך הפן הלשוני של התהליך הפרשני, אין מניעה
19 עקרונית להיעזר בחוות הדעת. מובן, כי ככל חוות דעת מומחה, אין חובה לקבל את האמור בה.

20 (ג) עם זאת, התהליך הבלשוני אינו ממצה את התהליך הפרשני. לגבי פירושו של ביטוי אשר
21 נטען כי יש בו לשון הרע, נפסק כי "משמעותה של התבטאות אינה נגזרת אך ורק מפירושו
22 המילולי או הבלשוני המדויק של המילים שבהן נעשה שימוש. נסיבות חיצוניות הסובבות את
23 הפרסום, ההקשר בו נאמרו הדברים – כל אלה, וכיוצא באלה, יש בהם כדי ללמד מהו, אל נכון,
24 פירושו של הפרסום" (דברי כב' השופט א' ריבלין ברע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר (2006)
25 (בפיסקה 24 לפסק דינו). לעניין זה נפסק, כי "המבחן הקובע הוא, מהי, לדעת השופט היושב

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 בדין, המשמעות, שקורא סביר היה מיחס למילים "ע"א 740/86 תומרקין נ' העצני, פ"ד מג(2)
2 333 (1989), בעמוד 337).

3

4 (ד) בהקשר זה יש להזכיר, כי מבחן האדם הסביר אינו מבחן עובדתי. הוא מבחן נורמטיבי,
5 המפקיד בידי בית המשפט את התפקיד של מתן ביטוי "למצוי ולראוי" בסוגייה הנדונה (ראו
6 דברי כב' השופט מ' חשין בע"פ 6255/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 168 (2004)
7 בפסקה 11 לפסק הדין; ראו דברי כב' השופט י' זמיר בעש"מ 4123/95 אור נ' מדינת ישראל -
8 נציב שירות המדינה, פ"ד מט(5) 184 (2002) בעמוד 192). מבחן האדם הסביר כולל, לעניין
9 זה, הפעלה של שיקולי מדיניות משפטית (דברי כב' השופט א' ברק בע"א 145/80 ועקנין נ'
10 המועצה המקומית בית שמש, פ"ד ל"ז(1) 113 (1982), בעמוד 131). כפי שפסק כב' הנשיא מ'
11 שמגר בע"פ 686/80 סימן-טוב נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(2) 253 (1982),

12

13 "האדם הסביר אינו תוצר של ממוצע סטטיסטי אלא מבחן
14 משפטי, בו משתקפת, בין היתר, גם מדיניות המשפטית של
15 הערכאות השיפוטיות, הופך בשל תכונתו האמורה למיוחד בתחולתו;
16 היינו, ככל שהדבר מתבטא בהיקף תחולתו נוצרת צמידות או הקבלה
17 בינו לבין המטרה המיוחדת, אותה באה המדיניות המשפטית האמורה
18 לשרת" (בעמוד 264)

19

20 (ה) על כן, ככל שהמומחה ביקש לחוות דעה בשאלה הנורמטיבית האם יש בביטוי לשון הרע,
21 במובן הוראות חוק איסור לשון הרע, אין חוות דעתו קבילה (ראו במיוחד את פרק הסיכום
22 לחוות הדעת). בנקודה זו, לא ניתן לייחס משקל לחוות הדעת.

23

24 12. על רקע עקרונות אלה, אדון בטענות התובעים ללשון הרע בפרסום.

25

26 13. בחור עצבני במיוחד ... אותו לא חנן האל בעודף תבונה". התובע טוען, כי הנתבע
27 מייחס לו תכונות אלה במאמר. דין טענת התובע להידחות. מקריאת הפסקה הרלוונטית במאמר
28 בשלמותה, עולה כי הנתבע לא ייחס לתובע את התכונות האמורות. במאמר נכתב "אילו חשבתי

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 לרגע שחננאל המזלזל הוא מקרה פרטי, סתם בחור עצבני במיוחד שאותו לא חנן האל בעודף
2 תבונה, אולי לא היינו נדרשים לכל העניין. אלא שיותר יותר חננאלים מתגלים בזמן האחרון ...
3 הכוונה היא לכל אלה שברגע שהמדינה לא מתנהגת כמו שהם אוהבים, מיד מודיעים לנו שהם
4 לא חוגגים את יום העצמאות". מן ההקשר ברור, כי הכותב מביע דעתו שמדובר במקרה
5 המשקף דפוס של התנכרות למדינה כאשר החלטותיה ופעולותיה אינן לרוחו של אדם זה או
6 אחר. עולה מכך בבירור, כי לא מיוחסות לתובע תכונות של חוסר תבונה או עצבנות. כך גם
7 העיד הנתבע (עמוד 17, שורה 4). ממילא יוצא, כי אין לשון הרע ביחס לעניין זה.

8

9 14. הפסקה במאמר המתחילה במלים "יותר ויותר חננאלים". בתביעה נטען בהקשר זה,
10 כי התובע לא היה חבר בקבוצה של 'חננאלים' מיהודה ושומרון הבזה למדינה וחבריה זורקים
11 בקבוקי תבערה על חיילים ושוטרים בחברון. התובע, כך נטען, מעולם לא זרק בקבוקי תבערה
12 על שוטרים ו/או חיילים. התובע טוען כי אין הוא נמנה על מי שאינם אומרים הלל על המדינה.
13 הוא אדם נורמטיבי, חף מעבר פלילי.

14

15 15. (א) אין בדברים אלה משום לשון הרע על התובע. קריאת המאמר כמכלול אינה מותירה
16 ספק כי לא נטען, ואף לא נרמז, כי התובע עצמו השליך בקבוקי תבערה, אינו אומר הלל על
17 המדינה או כי הוא שייך לגוף המכונה "מדינת יהודה". פעולות אלה אינן מיוחסות לתובע.
18 הפעולה העיקרית המיוחסת לתובע במאמר היא אי לחיצת ידו של הרמטכ"ל בטקס הנזכר.
19 קריאת המאמר כמכלול מלמדת, כי עולה בו התיזה, לפיה יש מכנה משותף בין התנהגותו של
20 התובע בטקס, ובין הפעולות האמורות אותן מונה הכותב. עניינו של המכנה המשותף האמור
21 בהתנכרות למדינה וסמליה.

22

23 (ב) פירוש זה עולה מן המסמך בכללותו. הוא תואם את עדותו של הנתבע, לפיה "ראיתי
24 בהתנהגותו של התובע ביטוי לתופעה חברתית מדאיגה, של כאלה הנוקטים במוסר כפול ביחסם
25 למוסדות המדינה" (בפיסקה 19 לתצהירו). הנתבע הוסיף והסביר, כי האמירה על זריקת בקבוקי
26 תבערה אינה מתייחסת לתובע, או כתיאור עובדתי של מעשיו, אלא "כמשל למקרי קיצון של

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 אזרחים הנוקטים במוסר כפול ביחסם למוסדות המדינה – פוגעים בכוחות הביטחון ששומרים
2 עליהם (כאמור, כמו התובע שרצה לקבל אות הצטיינות מידיו של אדם שאת ידו סירב הוא
3 ללחוץ) (בפיסקה 20 לתצהירו). עוד הסביר הנתבע בתצהירו, כי "ביקשתי להוקיע תופעה
4 חברתית מדאיגה של חריגה מגבולות מחאה פוליטית לגיטימית, ולא ייחסתי לתובע ביצוע של
5 מעשים לא חוקיים" (בפיסקה 20 לתצהירו). דברים אלה לא נסתרו בחקירתו הנגדית של הנתבע,
6 בה חזר על דברים דומים לאלה שבתצהירו (ראו עמוד 23, שורה 8; ראו גם שורות 10 – 12; 22
7 – 23).

8
9 (ג) נוכח האמור לעיל, אני קובע כי אין באמירות הנדונות משום הוצאת לשון הרע על התובע.

10

11 16. (א) פסקת הסיים של המאמר. בכתב התביעה נטען כי הנתבע מקנח את מאמרו בקריאה
12 והסתה לרצח התובע, במלים לפיהן "שלא יתפלא אם מדיחים אותו לא רק מהחטיבה – אלא גם
13 מחיינו". אין יסוד במאמר לפירוש שניתן על ידי התובע למלים אלה. מקריאת המאמר כמכלול
14 לא עולה תמיכה בפירוש האמור. הטענה המרכזית במאמר, הקשורה לעניין זה, היא כי
15 התנהגותו של התובע משקפת התנכרות לאחד מסמלי המדינה, על רקע פעולה של המדינה אשר
16 לא נשאה חן בעיני התובע. המאמר קורא, בהקשר זה, לכיבוד המדינה וחוקיה, גם במצב של אי
17 הסכמה להחלטה זו או אחרת של רשויותיה המוסמכות. על רקע זה באה הפסקה האחרונה,
18 המתייחסת להדרה נורמטיבית של התובע. היא אינה מרמזת על קריאה לפגיעה פיזית בתובע.

19

20 (ב) גם ההקשר המיידני בו נתון הביטוי הנדון אינו תומך בפירוש המוצע על ידי התובע. ההדחה
21 מן החטיבה, המאוזכרת על ידי הנתבע, אינה כרוכה בפגיעה פיזית. המדובר בהחלטה ערכית
22 שקיבל הצבא, על פי הטענה, בקשר לשירותו הצבאי של התובע. ההקבלה להדחה "מחיינו"
23 אינה יכולה להתפרש באופן סביר, על רקע זה, באופן לו טוען התובע. אני סבור, כי גם בלא
24 קשר למעמדו של התובע כאיש ציבור לצורך ההליך שבפניי, אך בוודאי בהינתן מעמד זה, אין
25 מדובר בלשון הרע, על פי המבחנים שנקבעו בעניין הרציקוביץ' הנ"ל.

26

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

17. האיור המופיע במאמר. עניין זה לא עלה בכתב התביעה. המאייר לא צורף כנתבע. תוכן
 2 האיור ומשמעותו לא התבררו בשלב כלשהו בהליך. במצב זה, עניין זה אינו מהווה חלק מעילת
 3 התביעה. אין מקום לקביעה לה עותרים התובעים בסיכומיהם, כי המדובר בלשון הרע.
 4
18. חרוזים המופיעים במאמר בצמוד לשמו הפרטי של התובע. המאמר שזור, במקומות
 5 שונים, בהתייחסויות לנתבע, תוך שימוש בשמו הפרטי ובשם תואר המתחרז (בדרך כלל) עימו:
 6 "החייל הסובל חננאל", "החייל המתפתל חננאל", "חננאל המשתולל", "חננאל הגואל",
 7 "חננאל המקלל", "סמל חננאל המתגולל", "חננאל המתנפל", חננאל המטרלל", "חננאל
 8 המתערפל", "הסמל הסורר", חננאל המחלל", "חננאל המתפלל", חננאל המזלזל", "חננאל
 9 המחלחל".
 10
19. (א) על פי אמות המידה של האדם הסביר, עליהן עמדת, אין מדובר בלשון הרע, במובן חוק
 12 איסור לשון הרע. אכן, חלק מן הביטויים בהם משתמש הנתבע (ובהם מחלל, מקלל, משתולל,
 13 מתנפל, מתגולל, סורר, מזלזל, מחלחל) יכולים להתפרש, במבחן האדם הסביר, כביטויים
 14 שליליים. עם זאת, הם אינם מובנים, בהקשר בו נעשה בהם שימוש, באופן מילולי. למעשה, כך
 15 עולה גם מחוות דעתו של פרופ' ממזן (ראו בפסקה 3 לחוות הדעת). מן ההקשר הכולל בו הם
 16 נתונים, ומן המאמר בכללותו, עולה בבירור, כי הם נועדו לבטא, באופן סאטירי ומחודד, את
 17 עמדתו של הכותב, כי האקט שעשה התובע הינו אקט תוקפני, אשר יש בו פגיעה חמורה בכבודו
 18 של אחד מסמליה המרכזיים של המדינה, וכפועל יוצא מכך – בכבודה של המדינה כולה.
 19
- (ב) בהקשר זה יש להעיר, כי חלק מן הביטויים בהם עושה הכותב שימוש אינן נושאות מובן
 21 פוגעני כלשהו (סובל, גואל, מתפלל). יש בכך תמיכה במסקנה, כי השימוש בשמות התואר
 22 הנזכרים לעיל הינו כלי ספרותי, שתכליתו לחדד את המסר העולה מן המאמר. הדברים אינם
 23 מובנים באופן מילולי, ואינם נועדים להיות מובנים באופן מילולי.
 24
- 25

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

20. (א) כאמור, לחלק מן הביטויים האמורים יכולה להיות קונוטציה שלילית. אפשר, כי קיים בהם מימד של הגזמה, ביחס למעשהו של התובע. עם זאת, הדברים אינם מובנים, בין במפורש ובין במשתמע, כאמירה בעלת תוכן עובדתי כלשהו. כאמור, המדובר בביטוי סאטירי¹. הוא הועלה במסגרת טור דעה של הנתבע (ראו פסקאות 1 ו- 2 לתצהיר הנתבע). בעניין הרציקוביץ' נפסק בהקשר זה, כי

"מבחינה פרשנית, המשקל של חופש הביטוי מתחזק כאשר עסקינן בביטוי כגון ביקורת, סאטירה, פרודיה, טור דעות, שמטרתו בעיקר לעורר ויכוח ציבורי, אך הוא חף מיומרה להציג אמת עובדתית. כאשר מדובר בהבעת דעה מסוג זה, הגבלת חופש הביטוי פוגעת בצורה קשה בקיומו של 'שוק רעיונות' חופשי, בצורך להגשמה עצמית ובלב ליבו של השיח הדמוקרטי. סאטירה, לשם הדוגמא, בהיותה צורת ביטוי בוטה ועוקצנית, נועדה לעורר פרובוקציה, להתריס ולעיתים אף להתסיס על מנת ליצור דיון ציבורי מטבע הדברים, סאטירה נוקטת לשון הגזמה, ונעזרת באמצעים אמנותיים כגון משל, אלגוריה ומטאפורות בוטות.... החשש לפגיעה בשמו הטוב של אדם נחלש במידת מה, כיוון [ש]הקורא הסביר מבין שייחוס תכונות נובע מהתרשמות של המפרסם ואינו אבסולוטי...."

(ב) יוצא, כי הז'אנר מקרין במישרין על הבנת הביטוי. לעניין זה דומה המצב למחזה, לגביו נאמר בפסיקה כי "... לא בא לעתים אלא כדי לעוות את האמת ולהציגה בצורה מגוחכת, מרגיזה וסאטירית" (דברי כב' השופט ברק בבג"צ 14/86 לאור נ' המועצה לספרים ומחזות, פ"ד מא(1) 421 (1987), בפסקה 22).

21. זאת ועוד. בדרך כלל, ביטויים שהם בבחינת "name calling" אינם מתפרשים על ידי הקורא הסביר פירוש מילולי פשטני. הם מובנים על ידו כמבטאים עמדה רגשית שלילית, אך לא דבר מה מעבר לכך. ברוח זו פסק בית המשפט הפדראלי לערעורים של הסבב החמישי בעניין "those bastards", *Curtis Publishing Co. v. Birdsong* 360 F.2d 344, שם נקבע כי הביטוי "those bastards"

¹ ראו בהקשר זה גם בפסקה 17 לתצהיר הנתבע; כן ראו בחקירתו הנגדית, עמוד 16 שורות 13 – 14).

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 אינו מקים עילה בלשון הרע. באופן דומה פסק גם בית המשפט הפדראלי העליון של ארצות
2 הברית. בהתייחסו לביטוי "scab", קבע בית המשפט בעניין *National Association of Letter*
3 *Carriers v. Austin* 418 U.S. 264 (1974), כי השימוש במילה האמורה אינו מתאר עבירה של
4 בגידה, כנטען, שכן נעשה בו שימוש "רופף ופיגורטיבי" (בעמוד 286). הוא הדין במקרה
5 שבפניי, בו השימוש בביטויים הנזכרים הינו, בהינתן ההקשר הכולל, "רופף ופיגורטיבי".
6

7 22. ברוח דומה נפסק גם על ידי בית המשפט העליון בישראל. בע"פ 8735/96 ביטון נ' קופ,
8 פ"ד נב(1) 19 (1998) נדונה התבטאות אשר ייחסה לנפגע שם כי הטיפול בו הנו "דרך ספתו של
9 פסיכולוג או דרך קליניקה של פסיכיאטר". כב' השופטת ד' ביניש פסקה, כי הנתבע שם "לא
10 התכוון לקבוע אבחנה קלינית לגבי מצבו הנפשי של המערער, אלא להביע מורת רוח מסגנון
11 הדברים שכתב" (בפיסקה 10). נאמר לא אחת על אמירות מסוג זה, שהן מעידות יותר על אומר
12 הדברים מאשר על נשוא האמירה. בית המשפט בעניין *Curtis Publishing* ציטט בהקשר זה,
13 בהסכמה, דברים שנאמרו בפסק דין מן המאה התשע עשרה, שם צויין כי

14 "..... mere general abuse and scurrility, however ill-natured
15 and vexatious, is no more actionable when written than
16 spoken, if it do not convey a degrading charge or imputation.
17 Against all such attacks, a man needs no other protection than
18 a good character; and the law will not suppose that damage
19 can happen to such a character from the pointless arrows of
20 mere vulgarity."

21 בית המשפט הפדראלי לערעורים קבע, כי דברים אלה משקפים את המצב החוקי כיום.
22

23 23. (א) שיקול נוסף אותו יש להביא בחשבון הוא העניין בו עוסק המאמר. המאמר דן בפעולה
24 של התובע, אשר נעשתה בספירה הציבורית. בפעולה זו היה כדי לבטא עמדה בשאלה השנויה
25 במחלוקת ציבורית חריפה. היא עוררה מחלוקת עזה, כפי שמודים התובעים בעצמם בכתב
26 התביעה, החתום על ידיהם. התבטאויות בנושאים מסוג זה, המערורים עימותים אידיאולוגיים,
27 הן פעמים רבות בוטות וחדות. על רקע זה נפסק, כי רק במקרים חריגים, בהם מדובר בשימוש
28 לרעה בחירות הביטוי, החוצה את קו הסיבולת, יש מקום להטלת אחריות. ברוח זו ציין בית

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 המשפט לערעורים של קוויבק בעניין *Lafferty, Harwood & Partners v. Parizeau* (2003) CanLII 32941 (QC C.A), כי:
2

3

4 “In a discussion of public issues, however, where divergent
5 political ideas clash, it is customary to use strong and
6 colourful language. The Courts are not mandated to impose
7 standards of tact or good taste. Through its aggressive tone
8 and bold vocabulary, the respondent may have approached the
9 threshold of the intolerable, but has not stepped over it....In
10 this environment, participants rarely rely on subtlety. Rather,
11 their arsenals are filled with clear-cut and terse statements
12 which, if taken literally, could cause a person the loss of
13 esteem or consideration. However, unless there is a clear
14 abuse of the freedom of expression, there is no call for
15 intervention....In the context of political debate, a reasonable
16 person hearing accusations hurled back and forth between
17 clashing opponents generally knows enough not to take such
18 comments at face value. ‘an aggressive and hyperbolic style
19 contains its own antidote’”
20

21 (ב) ברוח דומה, פסק כב' הנשיא א' ברק בעניין הרציקוביץ', כי “בית המשפט נוהג זהירות יתרה
22 מפני הכתבת סטנדרטים של טעם טוב לאמצעי התקשורת, המביעים דעה על הא ועל דא,
23 לעיתים אף בדרך של לעג וסאטירה” (בעמוד 574). בית המשפט לערעורים במחוז קוויבק
24 *Société St-Jean-Baptiste de Montréal v. Hervieux-Payette*, 2002 R.J.Q. 1669 (C.A.), [2002] CanLII 8266 (QC C.A.), הסביר בהקשר זה כי בדרך כלל אין
25 זה תפקידם של בתי המשפט לשמש כפוסקים בעניינים של נימוסים וטעם טוב (בפיסקה 27).
26 בית המשפט עמד על החשש, שהכתבת סטנדרטים של טעם טוב, כבסיס לצנזורה של הבעת
27 דעה, עלולה לבשר את סופה של הביקורת החופשית. כדבריו, “it is not desirable for judges
28 to apply the standard of their own tastes to censor commentators, as that would spell
29 “the end of criticism in our society (at para.27).”
30
31

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 (ג) עמדה זו נועדה "להבטיח את המרחב הנדרש לקיומן של דעות שונות ועל-מנת להבטיח
2 העברה חופשית של המידע" (דברי כב' השופט א' ריבלין ברע"פ 9818/01 ביטון נ' סולטן
3 (בפיסקה 8 לפסק דינו). כפי שפסק כב' השופט ברק בעניין לאור הנ"ל, כוחה של
4 הדמוקרטיה אינו "... ההכרה בזכותי לשמוע דברי נועם, הערכים לאוזני. כוחה של זו בהכרה
5 בזכותו של הזולת להשמיע דברים הצורמים את אוזני והצובתים את לבי" (בפיסקה 24 לפסק
6 הדין). דברים אלה יפים אף למקרה שבפניי.

7

8 (ד) בהקשר זה אף ניתן משקל למעמדו של הנפגע כדמות ציבורית. כאשר מדובר בדמות כזו,
9 "... מן הרגע שמתעורר דיון ציבורי, שאינו במישור עובדתי, עמידותו של הנפגע צריכה להיות
10 גבוהה יותר; עליו להיות נכון לספוג הערות ביקורתיות המתייחסות לדיון זה" (בפיסקה 14
11 לפסק דינו של כב' הנשיא א' ברק בפרשת הרציקוביץ' הנ"ל; ההדגשה הוספה). ברוח דומה
12 נפסק, כי עיקר מטרתם של דיני לשון הרע, בוודאי ככל שהדברים אמורים באישיות ציבורית,
13 כללית או מוגבלת, היא לפצות בגין פרסומים כוזבים, הפוגעים בשם הטוב (ראו פסק דינו של
14 בית המשפט העליון של קולומביה הבריטית בעניין *Pressler v. Lethbridge* (1997) 153
15 (D.L.R. 534).

16

17 (ה) אין בכך כדי לומר, כי הזכות לשם טוב אינה קיימת כאשר מדובר בדיון ציבורי העוסק
18 בדמות ציבורית. בעניין הרציקוביץ' ציין כב' הנשיא א' ברק, לעניין זה, כי " בצד המשקל שניתן
19 לחופש הביטוי בעת עריכת האיזון הראוי בעניין 'הבעת דעה מהסוג הטהור', יש לזכור כי גם
20 ביטוי כזה עלול לפגוע בכבודו של אדם, ולבזותו. אין לאפשר כל השתלחות פוגענית ולו מכיוון
21 שהיא חוסה תחת הז'אנר של פרודיה או סאטירה. העלבות והכפשות אינן מוגנות. במקרים
22 כאלה, תגבר זכותו של התובע לשם טוב..... לדוגמא, דימוי אדם כחיה, באופן שאינו מהווה
23 משל לתכונותיו האנושיות, אלא בצורה המכוונת להפשיטו מהויותו האנושית, הינו פוגעני
24 ובלתי נסבל.... דימוי כזה פוגע בכבוד האדם, ובשמו הטוב, ואינו עומד בתנאי סעיף 1 לחוק
25 איסור לשון הרע".

26

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 (ו) באופן דומה פסק בית המשפט העליון, בדעת רוב, כי התבטאות קיצונית, בגידרה כונה
2 התובע שם "נאצי קטן", עוברת את סף הסיכולת הגבוה הנדרש מדמות ציבורית (ראו בעניין בן
3 גביר הנ"ל; עם זאת, יש להעיר כי בית המשפט הסתפק באותה פרשה בפיצויים בסך של שקל
4 אחד).

5
6 (ז) בסופו של דבר, אפשר שהשימוש הסאטירי בחרוזים שעשה הנתבע הוא מוצלח, אפשר שלא.
7 לא תפקידו של בית המשפט הוא לשפוט עניין זה. לא זה המבחן לשאלה, האם יש הוצאת לשון
8 הרע, מן הבחינה המשפטית. לנוכח השיקולים עליהם עמדתי, אני סבור כי סף הסיכולת האמור
9 לא נחצה במקרה שבפניי. אין מדובר באחד מן המקרים הנדירים, הברורים והקיצוניים, בהם יש
10 הצדקה להטלת אחריות על התבטאות שעניינה דמות ציבורית, במסגרת של דיון ציבורי (ראו
11 *Guitouni v. Société Radio-Canada*, 2002 CanLII 41248 (QC [2002] R.J.Q. 2691
12 ((C.A.)).

13
14 (ח) מעבר לנדרש אציין, כי גם אם ייתפס מקרה זה כמקרה גבולי, אין בכך כדי לסייע לתובעים.
15 בעניין הרציקוביץ' נפסק, בהקשר זה, כי "כאשר בית המשפט נתקל בקושי פרשני, עליו להעדיף
16 את הפרשנות לפיה הביטוי אינו מהווה לשון הרע" (בפיסקה 13). גם על רקע זה, אני קובע כי
17 אין מדובר בלשון הרע.

18
19 24. כותרת המאמר. כותרת המאמר היא "החייל האמיץ חננאל". התובע טוען בסיכומיו כי
20 המדובר בלשון הרע. נוכח השיקולים עליהם עמדתי בהרחבה לעיל, אני קובע כי המדובר
21 בהתבטאות בעלת אופי סאטירי – ביקורתי, אשר אינה חוצה את גבול לשון הרע, בנסיבות
22 העניין שבפניי. מעבר לנדרש אוסיף, כי עניין זה לא פורט בכתב התביעה כאחד העניינים אשר
23 יש בו לשון הרע לטענת התובעים, ודי בכך על מנת לדחות את התביעה ביחס אליו.

24
25 25. ההתייחסות הנוגעת לטבו של התובע. במאמר כלולה הטענה, כי התובע "הסביר לכולם
26 שסבו, ברוך סרוסי ז"ל, שהיה תושב גוש קטיף, מת משברון לב בשל ההתנתקות". התובע טוען

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 כי דברים אלה מעולם לא יצאו מפיו (בפיסקה 31 לתצהירו). נטען במאמר, כי בשיחה פרטית
2 שניהל עם התובע ראש אמ"ש, "התברר שהסבא היה דווקא חולה סרטן סופני שמצבו הידרדר
3 והלך שנתיים לפני שמישהו שמע את המילה 'פינוי'". כותב המאמר ציטט על רקע זה בלא
4 הסתייגות, וניתן להבין שאף בהסכמה, דברים של ראש אמ"ש לתובע, לפיהם המדובר בניצול
5 ציני של טרגדיה אישית.

6
7 26. ההתייחסות במאמר לגבי עניין זה מבוססת על דברים המיוחסים לתובע. ככל שדברים אלה
8 אינם נכונים, וסבו נפטר בשל סיבה אחרת, יש בטענה שבמאמר כדי להטיל דופי ממשי בתובע,
9 כמי שמשתמש בזכר סבו ובנסיבות פטירתו שימוש בלתי ראוי. על בסיס המבחנים עליהם
10 עמדתי, יש בכך משום לשון הרע. הדברים אמורים גם בהינתן הגישה, המביאה בחשבון כבר
11 בשלב זה את העובדה שהתובע הוא, לצורך הסוגיה הנדונה בהליך שבפניי, איש ציבור. הטענה
12 שבמאמר כוללת, בהקשר זה, היבט עובדתי משמעותי. על רקע זה, נחלש בכל מקרה המשקל
13 שניתן לייחס לכך שהתובע הוא, לצורך העניין שבפניי, דמות ציבורית. אני קובע, כי יש בדברים
14 משום לשון הרע.

15
16 27. הטענה כי התובע "התאהב במעמדו החדש כקדוש". התביעה מתבססת גם על דברים אלה,
17 שנכללו במאמר. הציטוט בתביעה של דברים אלה הוא מקוטע וחלקי. הציטוט השלם נוגע
18 לטענה כי התובע "הסביר לכולם" שסבו מת משברון לב בשל ההתנתקות. בהקשר זה נטען
19 בכתבה כי בשיחה בין התובע ובין ראש אמ"ש, "....אלוף שטרן אמר לחננאל המחלל שזהו
20 ניצול ציני ומחירי של טרגדיה אישית, אבל נדמה שהסמל הסורר התאהב כל כך במעמדו החדש
21 כקדוש שהוא סירב להקשיב". הטיעון האמור במאמר הוא שילוב של פרשנות, הבאה להסביר
22 את התנהגותו הנטענת של התובע בשימוע אצל ראש אמ"ש, ושל עובדות, הנוגעות למעמדו
23 הנטען. בהינתן קיומה של השתמעות עובדתית בטענה האמורה, ונטייתה להציג את התובע
24 כבעל תכונת אישיות של מגלומניה, יש בכך משום לשון הרע, על פי המבחנים עליהם עמדתי.

25

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 28. נושא אלבום התמונות. התביעה מתבססת גם על הטענה במאמר, כי התובע תיכנן להביא
2 אלבום תמונות מהפינוי ולדחוף אותו לרמטכ"ל מן המארב. נטען בתביעה כי טענה זו היא
3 שקרית וחסרת בסיס. דברים אלה נכתבו במאמר במישור עובדתי. הם מייחסים לתובע כוונה
4 תחילה בפעולתו. יש בכך שילוב של דעה ועובדה, אשר יש בו משום לשון הרע, על פי המבחנים
5 עליהם עמדתי.

6
7 29. הטענה כי התובע אמר ש"שכינה דיברה מפיו". הדברים האמורים הובאו כציטוט במאמר.
8 בצמוד להם הוסיף הנתבע את ההערה "כפי שהסביר [התובע – ע.ש.] בצניעות רבה". הציטוט
9 הובא במאמר כחלק מן ההסבר המובא מפיו של התובע להתנהגותו בטקס החיילים המצטיינים.

10
11 30. אמירה המיוחסת לאדם, המובאת במירכאות, יכולה להוות לשון הרע. אמירה כזו יכולה
12 להיתפס, במבחן האדם הסביר, כטענה (משתמעת) בעובדה, כי אותו אדם אכן אמר את הדברים
13 (ראו פסק דינו של בית המשפט העליון של ארצות הברית בפרשת *Masson v. New Yorker*
14 *(Magazine Inc. 501 U.S. 496 (1991) at p. 511*). הוא הדין במקרה שבפניי, בו מופיעה,
15 בצמוד לציטוט, התייחסות הנתבע לפיה "כפי שהסביר [התובע – ע.ש.] בצניעות רבה". דברים
16 אלה מבהירים, כי כוונת הכותב היא אכן לטעון כי התובע אמר, כעניין שבעובדה, את המלים
17 המופיעות במירכאות.

18
19 31. התובע מכחיש כי אמר את הדברים. לעניין זה נפסק, כי שימוש בציטוט בלתי נכון מפיו של
20 אדם יכול לפגוע בשמו הטוב באחת משתי דרכים עיקריות. ראשית, תוכנו של הציטוט יכול
21 שיכלול אמירה עובדתית לא נכונה על הדובר, אשר על פי תוכנה פוגעת בשמו הטוב (שם, שם).
22 דוגמה לכך היא טענה, המופיעה בציטוט, לפיה האדם המצוטט קושר את עצמו להתנהגות שיש
23 בה חוסר יושר. שנית, עצם ייחוסם של הדברים לאדם יכול לפגוע בשמו הטוב, שכן דרך אמירת
24 הדברים, ולעתים עצם אמירתם, יכולים ללמד על תכונה שלילית של הדובר (שם, שם). בהקשר
25 זה צויין בעניין *Masson* הנ"ל, כי

26

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 "A self-condemnatory quotation may carry more force than
2 criticism by another. It is against self-interest to admit one's
3 own criminal liability, arrogance, or lack of integrity, and so
4 all the more easy to credit when it happens" (at p. 512)
5

6 32. המדובר, גם כאן, בפרשנות של הנתבע, המבוססת על טענה שבעובדה אודות דברים שאמר
7 התובע, על פי הטענה. בטיעון כולו יש כדי לייחס לתובע תכונות של מגלומניה, ואפשר שגם
8 מידה של ניתוק מן המציאות. על רקע העקרונות עליהם עמדת, יש בציטוט האמור משום לשון
9 הרע על התובע.

10

11 33. סיכום ביניים I. מן האמור לעיל עולה, כי חלק מן הדברים שנכתבו במאמר מהווים לשון
12 הרע. על רקע זה, יש לדון בשאלת קיומן של הגנות. לכך אפנה עתה.

13

14 הגנת תום הלב

15

16 34. (א) כללי. ההגנה העיקרית הרלוונטית למרבית העניינים בהם נמצא כי קיים לשון הרע בתיק
17 זה היא הגנת תום הלב. לעניין זה, רלוונטיות שתי פסקאות בהוראת סעיף 15 לחוק איסור לשון
18 הרע, הכוללת את הגנות תום הלב.

19

20 (ב) פסקה רלוונטית אחת היא הוראת סעיף 15(4). עניינה של הוראה זו בהבעת דעה "על
21 התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לעניין ציבורי, או
22 על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות". עניינו של
23 המאמר, בכל הנוגע לתובע, בהבעת דעה על התנהגותו כחייל, אשר השתתף בטקס חיילים
24 מצטיינים. המדובר בהבעת דעה על התנהגות בשירות הציבור, ועל אופיו, מעשיו או דעותיו של
25 התובע, כפי שהתגלו לדעת הכותב באותה התנהגות. משכך, הוראה זו רלוונטית במישרין לעניין
26 שבפניי.

27

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 (ג) פסקה רלוונטית נוספת היא הוראת סעיף 15(6) לחוק. הוראה זו מקנה, בין היתר, הגנה על
 2 הבעת דעה על "....פעולה [שהנפגע] עשה בפומבי, ובמידה שהדבר כרוך בביקורת כזאת -
 3 הבעת דעה על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה ... פעולה".
 4 עניינו של המאמר בפעולה שעשה התובע בפומבי, בטקס חיילים מצטיינים, אל מול פני האומה
 5 כולה. המאמר עוסק באפיו, מעשיו או דעותיו של התובע שהתגלו, לדעת הכותב, באותה
 6 פעולה. משכך, גם הוראה זו חלה על העניין.

7

8 (ד) תום הלב ביחס להוראת סעיף 15(4) התפרש בעניין בן גביר הנ"ל. כב' השופט א' ריבלין
 9 עמד על כך, שבבחינת תום הלב יש להביא בחשבון, בין היתר, את

10

11

12 ".... הכוונה שעמדה מאחורי הפרסום - האם כוונת זדון או שמא כוונה
 13 אחרת את אמונתו הכנה של המפרסם באמיתות הפרסום ; את
 14 נושא הפרסום ומושאו - האם נסב הפרסום על דמויות ציבוריות ועל
 15 סוגיות פוליטיות, אקטואליות או אחרות שלציבור עניין רב בהן ; את
 16 מידתיות הפרסום - לשונו, סגנונו, נוסחו והיקף התפרסותו, כאשר
 17 אלה עומדים אל מול העניין שבו עוסק הפרסום ... במקרים מתאימים,
 18 נקיטת אמצעים סבירים לבדיקת אמיתות הדעה אף היא שיקול
 19 רלבנטי וכך גם סבירות המסקנה שצמחה מתוך התשתית
 20 העובדתית עליה היא מסתמכת"

21

22

(בפסקה 32 לפסק הדין).

23

24 נוכח הדמיון במטריה בין סעיף 15(4) ובין סעיף 15(6), לצורך העניין שבפניי, חלים עקרונות
 25 אלה גם על הוראת סעיף 15(6).

26

27 (ה) לא נעלם מעיני, כי האמירות בהן מדובר משלבות היבט עובדתי בפרשנות ובהבעת דעה. אין
 28 בכך כדי לשנות מן העובדה, שרוב האמירות אשר יש בהן לשון הרע על פי המתואר לעיל הן
 29 בבחינת הבעת דעה. בפסיקה נקבע, כי "גם מסקנה עובדתית - תסווג כדעה, כשהליך הסקתה

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 עומד אף הוא לביקורת הקורא" (דברי כב' השופט א' גולדברג בע"א 3199/93 קראוס נ'
2 ידיעות אחרונות בע"מ פ"ד מט(2) 843 (1995), בפסקה 9 לפסק הדין).

3

4 (ו) לעניין זה נפסק עוד, כי בפרסום המבקש לחסות תחת הגנה זו, תיאור ההתנהגות המיוחסת
5 לנפגע "חייב להתייחס לעובדות נכונות" (ראו דברי מ"מ הנשיא כב' השופט מ' לנדוי בד"נ
6 9/77 חברת החשמל לישראל בע"מ נ' הוצאת עיתון הארץ בע"מ, פ"ד לב(3) 337 (1978)
7 בעמודים 348 – 349). כן נקבע באותה פרשה, כי "יש לקרוא גם אל תוך סעיף 15 של החוק את
8 האמור בסעיף 14 ביחס להגנת 'אמת דיברתי': שההגנה לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה
9 אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש" (שם, שם). כמו כן קבע כב' השופט לנדוי כי
10 "... על המפרסם לגולל לפחות את העובדות העיקריות שעליהן מושתתת הבעת דעתו. הייתי
11 מוסיף לזה שאין המפרסם חייב לפרט עובדות הידועות - לציבור ממילא ועל-כן אין צורך לחזור
12 עליהן בפרסום אשר נעשה" (ראו לדברים דומים גם בעמוד 350).

13

14 (ז) עוד נפסק באותה פרשה, כי "גם בייחוס כוונה זו או אחרת לנפגע, כמו כוונת התרמית, יכולה
15 להיות משום הבעת דעה, בדרך הסקת מסקנות מן העובדות שפורטו, אם כי אין בה חריצת
16 משפט ערכי.... כדי שתהיה בייחוס כוונה פלונית משום הבעת דעה, צריך המפרסם להציג קודם
17 כל את העובדות שעל יסודן הוא מייחס לנפגע אותה כוונה" (בעמוד 353).

18

19 (ח) על רקע עקרונות אלה, אבחן את הפרסומים הרלוונטיים להגנה זו.

20

21 35. ההתייחסות הנוגעת לסבו של התובע. לאחר שבחנתי את העובדות הנוגעות לעניין זה, אני
22 קובע כי עומדת לנתבעים הגנה לעניין זה. אסביר.

23

24 36. טענת הנתבע במאמר היתה, כי התובע הסביר לכולם כי סבו נפטר משברון לב. על רקע זה,
25 ועל רקע טענה נוספת, לפיה הסב נפטר בפועל ממחלת הסרטן, ייחס הנתבע לתובע ניצול ציני
26 של פטירת סבו.

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1

2 37. (א) בכתב התביעה, החתום על ידי התובע עצמו, נכתב לעניין זה בין היתר כי סבו של
3 התובע היה תושב גוש קטיף, ונפטר חודש לפני "הגירוש", כלשון כתב התביעה. צויין, כי
4 "אמנם הסב היה חולה במשך כ – 7 שנים, אלא שמועקת הגירוש הצפוי מביתו החמירה מאד
5 את מצבו הרפואי" (בפיסקה 10). התובע אישר בחקירתו הנגדית את נכונותו של האמור
6 במובאה זו (עמוד 9, שורה 8).

7

8 (ב) בתביעה נטען עוד בהקשר זה, כי "רק עם היוודע דבר הכוונה לגרש יהודים מביתם וההכנות
9 לפינוי ביתו של הסבא נכנסו להילוך גבוה הדרדר מצבו הרפואי של הסבא וקירבו את מותו.
10 הסבא ברוך סרוסי ז"ל נפטר יומיים לפני סגירת גוש קטיף" (בפיסקה 14 לכתב התביעה;
11 ההדגשה הוספה).

12

13 (ג) בשימוע אצל ראש אמ"ש (נספח ב' לתצהיר התובע), מסר התובע כי סבו נפטר ממחלת
14 הסרטן (בעמוד 4). לדבריו, הסב חי עם המחלה 10 שנים. לטענתו, הסב "הושפע מאד
15 מהשנתיים האחרונות ... זה נושא טעון ... בשנתיים האחרונות המצב שלו מאוד מאוד התדרדר.
16 הוא לקח את זה ממש ממש ללב". התובע אישר בחקירתו הנגדית כי הדברים המופיעים
17 בפרוטוקול השימוע בשמו אכן נאמרו על ידו (עמוד 9, שורה 11).

18

19 (ד) בהמשך לכך ראש אמ"ש הטיח בתובע, כי לומר שסבו מת בגלל ההתנתקות כשהיה לו
20 סרטן, זה "משחק בדם" (בעמוד 4). התובע לא הכחיש כי אמר את הדברים, והגיב באומרו כי
21 "זה לא ניצול ציני ... אני אומר לך אם היית מכיר את המצב מקרוב, אז יכול להיות ב.... הוא
22 לקח את זה ממש קשה" (בעמוד 4). בהמשך השיחה בנושא זה הוסיף התובע ואמר דברים
23 באותה רוח, לפיהם "ברור, ברור לנו שיש קשר ישיר למצב הנפשי ובין המצב הפיזי, רפואי"
24 (בעמוד 5).

25

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 (ה) דברים דומים נאמרו על ידי התובע בראיון מח"ט. לדברי התובע עצמו, הסביר בראיון
2 המח"ט כי "סבא היה חולה והמצב מה שהיה בגוש העיב על מצבו הבריאותי, החמיר מאוד את
3 המצב שלו" (עמוד 9, שורות 14 – 15).

4
5 38. מכל האמור עולה, כי התיאור העובדתי במאמר, עליו נסמכת הדעה המובעת בו, תואם את
6 המציאות, כפי שזו עולה מדברי התובע עצמו. סבו של התובע נפטר ממחלת הסרטן. חרף זאת,
7 התובע קשר באופן עקבי בין פטירתו ובין ההתנתקות. בנסיבות אלה, הפרשנות לה ניתן ביטוי
8 במאמר, לפיה המדובר בניצול ציני של פטירת הסב, היא פרשנות לגיטימית של העובדות
9 המוכחות. הפרסום לא חרג בהקשר זה מן הסביר (ראו סעיף 16(א) לחוק איסור לשון הרע).
10 אכן, תיתכן גם פרשנות אחרת. ברם, אין בכך כדי לשלול את הדעה שהובעה במאמר. בנסיבות
11 אלה, ובשים לב לאמות המידה עליהן עמדתי, אני קובע כי המדובר בהבעת דעה בתום לב,
12 הזוכה להגנת החוק.

13
14 39. הטענה כי התובע "התאהב במעמדו החדש כקדוש". מן התיאור לעיל הנוגע לטענה זו
15 עולה, כי היא לא הובאה במאמר כטענה עובדתית צרופה. המדובר במשפט אשר הופיע בקשר
16 לשימוע שנערך לתובע אצל ראש אמ"ש, ואשר לגביו נכתב במאמר כי "אלוף שטרן אמר
17 לחננאל המחלל שזהו ניצול ציני ומחריד של טרגדיה אישית, אבל נדמה שהסמל הסורר התאהב
18 כל כך במעמדו החדש כקדוש שהוא סירב להקשיב". מעמדו הנטען של התובע הועלה בהקשר
19 זה כנתון עובדתי. יחסו של התובע לנתון זה הובא כפרשנות, או הערכה, הבאה להסביר את
20 עמדתו של התובע בשימוע האמור.

21
22 40. בכל הנוגע לנתון העובדתי האמור, אין מחלוקת כי ניתנו לתובע פרס ותעודה בגין התנהגותו
23 בטקס החיילים המצטיינים (ראו עדות התובע, עמוד 6, שורה 19; עמוד 7, שורות 1, 6). אין
24 אינדיקציה כי הפרס או התעודה ניתנו בטרם נעשה הפרסום. עם זאת, יש בעצם נתינתם אישור
25 עובדתי, ולו בדיעבד, כי ניתנה לגיטימציה חברתית משמעותית לפעולתו של התובע. הנתבע
26 נקט בהקשר זה לשון של הגזמה – "מעמדו החדש של התובע כקדוש". אכן, מתן פרס או

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 תעודה אינם עולים כדי הענקת מעמד של קדושה. עם זאת, בהתחשב בז'אנר של טור דעות,
2 בנושא השנוי במחלוקת ציבורית, ובמעמדו של התובע כדמות ציבורית לעניין זה, לא ניתן לומר
3 כי התבטאותו של הנתבע לעניין זה חרגה מגבולות הסביר. לא ניתן לומר גם, כי היא מלמדת על
4 חוסר תום לב.

5
6 41. מן החומר שבפני עולה, כי הבסיס לאמירה זו שבמאמר היה, בעיקרו של דבר, פרסומים
7 בכלי תקשורת שונים, מהם למד הנתבע על האירוע (ראו נספח ב' לתצהיר הנתבע). מובן, כי אין
8 מדובר בחומר ראיות קביל להוכחת אמיתות תוכנו. ככל שקיים עניין עובדתי השנוי במחלוקת,
9 אין בפרסומים האמורים כדי לסייע לנתבעים או למי מהם. עם זאת, ככל שהעובדות הרלוונטיות
10 אינן במחלוקת, או ככל שהוכחו, אין בהסתמכות על פרסומים בכלי התקשורת כדי ללמד על
11 חוסר תום לב. לעניין זה, אני מביא בחשבון כי המדובר בטור דעות, אשר מחברו רשאי לשאוב
12 מידע מכלי תקשורת שונים. אני מביא בחשבון גם כי לפחות משני פרסומים שצורפו במסגרת
13 נספח ב' לתצהיר הנתבע, עולות תגובות אוהדות לדרך פעולתו של התובע. עוד אני מביא
14 בחשבון, כי לעניין אמיתותה של טענה עובדתית, הבחינה נעשית גם על פי עובדות שלא היו
15 בידיעת המפרסם בעת הפרסום (ראו בהקשר זה דברי כב' השופט ת' אור בדנ"א 7325/95
16 ידיעות אחרונות בע"מ נ' קראוס, פ"ד נב(3) 1, בעמוד 35).

17
18 42. (א) שקלתי בהקשר זה את העובדה, שהנתבע לא פנה לתובע בכירור לפני פרסום המאמר.
19 הנתבע טען כי הוא אף פעם לא מדבר עם אנשים לפני כתבה (עמוד 19, שורה 18). תשובה זו לא
20 אוכל לקבל. היא נסתרת מן המאמר עצמו, ממנו עולה כי הנתבע דיבר, טרם פרסום המאמר, עם
21 צביקה גרינגולד. מן המאמר עולה כי הנתבע דיבר לפני פרסומו גם עם ראש אמ"ש. כך גם עולה
22 מטיעוני הנתבעים בפניי.

23
24 (ב) עם זאת, אין באי הפנייה לתובע טרם פרסום המאמר כדי ללמד על חוסר תום לב בנסיבות
25 העניין. בפניי הנתבע היו, עובר לפרסום המאמר, חומרים המלמדים בפירוט רב על עמדת
26 התובע בסוגיות שבמחלוקת, כפי שהובעה בפניי פורומים צבאיים שונים. חומרים אלה צורפו

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 כנספח י' לתצהיר הנתבע (לכך שהחומרים היו בפניי הנתבע עובר לפרסום, ראו דבריו בעמוד
2 18, שורה 3). יש בכך כדי להחליש, בנסיבות העניין, את הטענה בדבר חוסר תום לב בכך
3 שהנתבע לא פנה לתגובת התובע טרם הפרסום.
4

5 (ג) אכן, מעדות התובע עולה כי בפועל גילה יחס מסוייג לפרס ולתעודה שניתנו לו. על פי
6 עדותו, שלא נסתרה, לא התייצב לטקס (עמוד 7, שורות 1 – 2), לא קיבל את הכסף בעצמו, ואף
7 אינו יודע היכן נמצאת התעודה הנדונה. אפשר, כי פנייה לתובע היתה מגלה עובדה זו, ומונעת
8 את הדברים שפורסמו בהקשר זה.
9

10 (ד) עם זאת, נמצא בסיס לעיקרי העובדות הנטענות במאמר. מנוסח הדברים והקשרם עולה, כי
11 הטענה בדבר יחסו של התובע לתגובה האוהדת לפעולתו לא הובאה כטענה עובדתית, אלא
12 כהשערה בלבד. אזכיר, כי המדובר במאמר שעניינו הבעת דעה. במצב זה, נחלשת החובה לפנות
13 לקבלת תגובה. יש להזכיר, כי חובה זו קשורה, בדרך כלל, לפרסום עובדתי ולבדיקת נכונותו,
14 וזאת להבדיל מפרסום שעניינו הבעת דעה (ראו בהקשר זה סעיף 5(א) לתקנון האתיקה
15 המקצועית של העיתונות; השוו גם סעיף 7(ד) לכללי התקשורת (בזק ושידורים) (בעל רישיון
16 לשידורים) התשמ"ח – 1987; ראו גם א' שנהר, דיני לשון הרע, 1997, בעמוד 320).

17
18 (ה) אוסיף גם, כי על פי תוכנה, הנקודה האמורה היא בעלת משקל אגבי ובלתי משמעותי
19 בהקשר הספציפי, ובהקשר של המאמר כולו. בנסיבות אלה כולן, אני קובע כי אין בהימנעות
20 מפנייה אל התובע לגבי נקודה זו כדי לשלול את תום ליבו של הנתבע ביחס לפרסום עניין זה.
21

22 (ו) בשים לב לכל האמור, הפרסום לעניין זה לא חרג מן הסביר (סעיף 16(א) לחוק איסור לשון
23 הרע). במצב זה, אני קובע כי עומדת הגנת תום הלב לעניין זה.
24

25 43. (א) נושא אלבום התמונות. בכתבה נטען, כי התובע תכנן להביא עימו אלבום תמונות
26 ולמסור אותו לרמטכ"ל באירוע האמור. לעניין האלבום, הצהירה התובעת, אמו של התובע, כי

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 היא שהכינה את האלבום ובו תמונות של קרובי משפחה מגוש קטיף לפני ואחרי ההריסה.
2 לטענתה, כי בסופו של דבר החליטה שלא להביא את האלבום לבית הנשיא (בפיסקה 10
3 לתצהיר תשובות לשאלון, מוצג נ/1; ראו גם בעדות התובעת, עמוד 11, שורות 17, 21 – 22).

4

5 (ב) באופן דומה, התובע העיד, לעניין זה, כי אמו הכינה אלבום, אותו לא הביאה לטקס (עמוד
6 4, שורה 27). הוא מסר כי אמו התלבטה אם למסור את האלבום לנשיא ובסוף החליטה שלא
7 (עמוד 5, שורה 4).

8

9 44. יוצא, כי פרסום זה, מן הבחינה העובדתית, היה בלתי נכון. עם זאת, בכך לא מסתיים הדיון.
10 עמדתי לעיל על כך, שהפסיקה החילה, גם על ההגנה של הבעת דעה, את הגיונה של הגנת
11 האמת בפרסום, וקבעה כי הגנה זו לא תישלל בשל פרט לוואי שהיה שגוי. לעניין זה נדרש, כי
12 הפרט השגוי לא יגרום לפגיעה של ממש. בספרות צויין בהקשר זה, כי המבחן העולה מן
13 הפסיקה הוא "האם הפגיעה שנגרמה מפרסום הפרט השגוי אינה שונה באופן מהותי ומשמעותי
14 מהפגיעה שהיתה נגרמת לנפגע אילו תיאר הפרסום את המציאות העובדתית בצורה מדויקת"
15 (שנהר, בספרו הנ"ל, בעמוד 221). עוד נאמר שם, כי "כאשר הכללת הפרט השגוי פוגעת בנפגע
16 באופן השונה מהותית מהפגיעה שהיתה נגרמת אילו תוארו העובדות לאשורן, לא תעמוד
17 למפרסם הגנת סעיף 14 (שם, שם). נאמר גם כי "פרט שגוי עשוי להיחשב ככזה שיש בו פגיעה
18 של ממש, גם אם במשפט הוכחו טענות חמורות אחרות נגד הנפגע, שאינן קרובות במהותן
19 לטענה השגויה" (שם, בעמודים 221 – 222).

20

21 45. (א) במקרה שבפניי, הטענה בדבר התכנון להביא אלבום תמונות עלתה כאחד הטעמים
22 למסקנה לה טוען הנתבע, לפיה התובע תכנן מראש שלא ללחוץ את ידו של הרמטכ"ל. מן
23 הראיות שבפניי עולה, כי התובע כן הכין עימו מראש דבר מה הקשור להתנתקות, על מנת
24 למסרו לרמטכ"ל. לא היה מדובר באלבום, כי אם במכתב (להלן – המכתב). המכתב צורף
25 כנספח א' לתצהיר התובע. התובע אישר כי הגיע לטקס כשבכיסו המכתב המופנה לרמטכ"ל.

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 לטענתו, התכוון ללחוץ את ידו ולהגיש לו את המכתב (עמוד 4, שורה 20). לטענתו, הוא נמלך
2 בדעתו, ולא מסר את המכתב לרמטכ"ל (בפיסקה 18 לתצהירו).

3

4 (ב) אעמוד בקצרה על תוכן המכתב. המכתב אינו נושא תאריך. הוא הופנה לרמטכ"ל. התובע
5 עמד בו על כך שנבחר לייצג את הגדוד שלו במעמד זה. הכוונה, כך נראה, לטקס הענקת אותות
6 הצטיינות. התובע תיאר קיץ קשה שעבר על בני משפחתו, אשר פונו בכוח מביתם שבגוש קטיף.
7 הוא הוסיף כי "סבא שלי ... נפטר בשברון לב ערב הפינוי בביתו שבנווה דקלים". הוא עמד על
8 תחושת הכאב שנגרמה לו בשל חורבן הבתים והקהילות, ובמיוחד מכך שמי שפינה את
9 משפחתו מביתם הוא צה"ל. הוא הוסיף, כי על רקע זה הרגיש נבגד, פגוע עד עמקי נשמתו.
10 התובע הוסיף כי הוא משרת כלוחם וימשיך לשרת וכלוחם ולתת מה שאפשר, "אבל ... משהו
11 נשבר בי. גם היום כשאני לובש מדי אל"ף ועונד את תג החטיבה שלי [188] עולות מולי תמונות
12 בתי משפחתי החרבים". הוא כתב לקראת סופו של המכתב, כי "השתדלתי בכמה שורות קצרות
13 לתאר לך את תחושתתי בשנה האחרונה (ולדעתי רבים מחברי בני הציונות הדתית חשים כך)".
14 הוא חתם את המכתב במלים "בהצדעה [ובכאב]".

15

16 (ג) מנקודת המבט של המסקנה העובדתית לה טען הנתבע במאמר, משמעותו של המכתב
17 האמור דומה לזו של הכנת האלבום לה טען הנתבע בשגגה. ניתן לראות בהכנת המכתב ראייה,
18 התומכת במסקנה כי הנתבע תכנן מראש את דרך פעולתו בטקס. ניתן לסבור, כי עצם הכנת
19 המכתב נוטה לשלול טענה של ספונטניות. הכוונה למסור אותו לרמטכ"ל במעמד קבלת
20 התעודה (ממנה חזר בו התובע, לטענתו), אף עשויה לתמוך במסקנה כי היתה לתובע כוונה
21 לעשות פעולה הצהרתית כלשהי במעמד האמור.

22

23 (ד) נוכח מכלול נתונים אלה, עולה כי הטעות במאמר נוגעת לפרט לוואי, אשר אין בו פגיעה של
24 ממש. אילו היו מופיעות במאמר העובדות הנכונות, הפגיעה בתובע לא היתה משתנה באופן
25 מהותי. מכאן, כי לא עומדת לתובעים עילת תביעה על בסיס עניין זה.

26

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 46. כאן המקום להתייחס גם לטענה במאמר, כי התובע פעל בטקס כפי שפעל באופן מתוכנן
2 מראש. עניין זה אינו מופיע באופן ברור בכתב התביעה כאחד העניינים עליהם סבה התביעה.
3 עם זאת, נוכח הברור שהתקיים לגביו, מתבקשת התייחסות אליו. לכך אפנה עתה.

4
5 47. הטענה שהתובע פעל במתכוון. בנסיבות העניין, טענה זו היא בבחינת מסקנה עובדתית,
6 אשר דינה כהבעת דעה (ראו דבריהם המצוטטים לעיל של מ"מ הנשיא מ' לנדוי בעניין הארץ,
7 ושל כב' השופט א' גולדברג בעניין קראוס). הנתבע הניח בפני הקורא את העובדות עליהן
8 מתבססת מסקנתו. אלה כללו את העובדה, עליה אין חולק, כי התובע השתתף קודם לטקס
9 בחזרה, בה בוצעה סימולציה של הטקס במלואו, לרבות לחיצת ידי הרמטכ"ל ונשיא המדינה.
10 אין חולק כי התובע ביצע את החזרה בלא הבעת הסתייגות כלשהי מצידו לגבי חלק זה של
11 הטקס (ראו עדות התובע, עמוד 3, שורות 20 – 22). הנתבע סמך גם על התכנון להביא אלבום.
12 על עניין זה עמדתי לעיל. כפי שהוסבר, נפלה לעניין זה טעות, אשר בנסיבות העניין לא היתה
13 מטריאלית.

14
15 48. (א) הנתבע הביא במאמר גם את טענת הנתבע, לפיה קיים קשר בין פטירת סבו ובין אירועי
16 ההתנתקות. כן ציין במאמר, ביחס לאי לחיצת ידו של הרמטכ"ל, כי התובע אמר ש"לא הצליח
17 להחזיק את עצמו". מבחינת החומר שבפני עולה כי התובע בשימוע אצל ראש אמ"ש
18 ובהזדמנויות נוספות קשר את אי יכולתו ללחוץ את ידי הרמטכ"ל לתחושות שחווה בקשר
19 להתנתקות, ובכלל זה השבר שחוותה משפחתו לעניין זה. קישור זה אינו מופיע באופן ברור
20 במאמר, הגם שהמאמר כולל התייחסות מפורשת לכך שעניינם של "אלה שפוננו מבתיים
21 ברצועת עזה" מהווה "טרגדיה אנושית וציונית". עם זאת, מקריאת המאמר כמכלול ניתן להבין
22 את טענותיו העיקריות של התובע. בהתחשב בכך, שהמדובר במאמר דעה, המתפרסם במסגרת
23 טור שעניינו הבעת דעה, הצגת הדברים אינה מלמדת על חוסר תום לב.

24

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 (ב) יש להזכיר, כי הציפייה של הקורא הסביר, הקורא טור כזה, אינה לאובייקטיביות או איזון
2 מוחלטים. ברור לקורא, כי לכותב יש דעה, וכי הצגת הדברים משקפת דעה זו. לעניין זה ניתן
3 להפנות לפסיקה, לפיה ההגנה בדבר הבעת דעה

4
5 "אינה נשללת בגלל אופייה הביקורתי החרף או נעדר-
6 האובייקטיביות והפרסום אינו מאבד בשל כך מסבירותו. נוסח
7 דברים, שאינו לטעמו של איש מתון ושקול, אינו הופך את הפרסום
8 בשל כך לבלתי-סביר. אין בית המשפט יכול לכפות טעמו והגיונו
9 הוא על המפרסם, אלא עליו להותיר מקום להבעות דעה תקיפות"
10 (דברי כב' השופט מ' שמגר בע"א 723/74 הוצאת עיתון הארץ
11 בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ, פ"ד לא(2) 281 (1977),
12 בעמוד 307).

13
14 על רקע זה, אין באופן הצגת הדברים במאמר כדי לגרוע מהגנת תום הלב העומדת לנתבע ביחס
15 לעניין זה (וראו בהקשר זה גם את עדות הנתבע, עמוד 20, שורות 10 – 11)

16
17 (ג) טענת הנתבע כי עומדת לו הגנת תום הלב בקשר לעניין זה נתמכת בנתון נוסף. הנתבע
18 הצהיר, והדבר לא נסתר, כי בעת כתיבת המאמר שפורסם, היה מודע להודעת דובר צה"ל בקשר
19 לאירוע (פיסקה 3 לתצהירו; ראו נספח א' לתצהירו, תמונת מצב תקשורתית של דובר צה"ל,
20 מיום 7.5.06). במסמך זה מצוטט ראש אמ"ש בצה"ל כאומר שהתובע "תכנן פעולה זו [אי
21 לחיצת ידו של הרמטכ"ל – ע.ש.] מראש ואף שיתף את מפקדיו שאמרו לו כי אם אינו מסוגל
22 ללחוץ את ידו של הרמטכ"ל יחליפו אותו. לאחר מכן חזר בו סמל דיין ואמר כי יתנהג לפי
23 החוקים, אלא שלא כך קרה בסוף" (בעמוד 2).

24
25 (ד) לעניין זה מתייחס גם נספח ז' לתצהיר הנתבע, הודעת דובר צה"ל מיום 5.5.06, שם צויין,
26 בין היתר, כי "למפקדו הישיר ענה החייל [התובע – ע.ש.] כי יבצע את כל כללי הטקס כמקובל,
27 ועל כן ביצע מעשה רמייה, עת לא גילה את כוונותיו, שהיו מתוכננות וידועות לו מראש,
28 למפקדיו, על אף שנשאל עליהן במפורש".

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1

2 (ה) עניין זה נדון גם בהודעת ראש אמ"ש מיום 5.5.06, חלק מנספח י' לתצהיר הנתבע, בה
3 צויין, לאחר הצגת גירסתו של התובע, בפרק סיכום ראש אמ"ש, כי "ע"פ הנסיבות כפי שהן
4 משתקפות מן התחקירים שבוצעו ע"י מפקד הגדוד והחטיבה, כמו גם מדברי החייל ומן המכתב
5 שהתכוון למסור לרמטכ"ל באירוע עצמו, החלטתו שלא ללחוץ את יד הרמטכ"ל הייתה דבר
6 מתוכנן שלא נבע מהחלטה רגעית, ראייה מרכזית לכך היא שיחתו עם המט"ק שלו סמ"ר מזרחי
7 כפי שעולה מתחקיר המ"פ והמג"ד" (עמוד 3, פסקה 2 לסיכום האמור; לשיחה האמורה עם
8 מפקד הטנק, ראו להלן, בפסקה 49).

9

10 (ו) דברים אלה משקפים, במעורב, את מסקנתו של ראש אמ"ש, ואת עיקרי העובדות העולות מן
11 התחקיר. הם משקפים את עמדתו הרשמית של הצבא. בכתיבת טור דעה על נושא זה, הנתבע
12 היה רשאי לסמוך על דברים אלה, שהם בבחינת פרסום רשמי של הצבא, לאחר שימוע שנערך
13 לתובע.

14

15 (ז) לא למותר לציין, כי בשים לב לאינדיקציות עליהן עמד הנתבע במאמרו, ולמכתב שהכין
16 התובע על מנת למסור לרמטכ"ל, המסקנה העובדתית שנכתבה במאמר אינה בלתי סבירה
17 בנסיבות העניין. הדברים אמורים ביתר שאת נוכח עדותו של התובע עצמו, לפיה בשלב קודם
18 התלבט אם להגיע לטקס האמור, על רקע הקושי שלו ללחוץ את ידו של הרמטכ"ל (ראו
19 בפסקה 9 לתצהירו).

20

21 (ח) אוסיף עוד, כי מעדות הנתבע עולה, כי האמין בתום לב באמיתות המסקנה העובדתית אותה
22 כתב במאמרו (ראו דבריו בעמוד 25, שורות 4 – 5). הנתבע העיד, כי הואיל והתובע דיבר על אי
23 לחיצת ידו של הרמטכ"ל זמן רב לפני הטקס, הוא יכול להניח כי הנתבע תכנן את זה (עמוד 25,
24 שורות 6 – 7; ראו גם בשורות 11 – 12).

25

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 (ט) על רקע כל האמור, אני קובע כי הנתבע פעל בתום לב ביחס לפרסום לפיו התובע פעל
2 בטקס בבית הנשיא באופן מתוכנן, ככל שבפרסום האמור יש משום לשון הרע. קביעה זו נסמכת
3 גם על כך, שהפרסום לא חרג, בנסיבות המתוארות, מן הסביר (סעיף 16(א) לחוק איסור לשון
4 הרע).

5
6 49. (א) מעבר לנדרש, אוסיף כי גם במישור העובדתי הצרוף, המסקנה כי התובע פעל בטקס
7 בבית הנשיא באופן מתוכנן, סבירה יותר מהיפוכו של דבר. עמדתי לעיל על אינדיקציות
8 התומכות במסקנה האמורה. אעמוד עתה על עדות התובע ועל שיקולים נוספים.

9
10 (ב) התובע אישר בחקירתו הנגדית כי ידע מראש לפני הטקס שלחיצת יד עם הרמטכ"ל היא
11 רכיב בטקס (בעמוד 3, שורה 14). הוא אישר כי לפני הטקס התקיים בפיקוד תדריך בו הוסבר כי
12 החיילים המצטיינים אמורים ללחוץ את ידו של הרמטכ"ל (עמוד 3, שורה 17). זאת ועוד,
13 מעדותו עולה כי התלבט האם להגיע לטקס, נוכח אלמנט לחיצת היד. הוא שיתף בהתלבטות זו
14 את מפקד הטנק שלו (עמוד 4, שורות 6 - 9). התובע העיד כי ימים אחדים לאחר שיחתו
15 הראשונה עם מפקד הטנק שלו בנושא זה, פנה התובע אליו שוב, ואמר לו שהחליט להופיע
16 בטקס וללחוץ את ידו של הרמטכ"ל (עמוד 4, שורה 12).

17
18 (ג) התובע טען בתצהירו עוד, כי בימים שקדמו לטקס, היו לו התחבטויות רבות בקשר ללחיצת
19 היד עם הרמטכ"ל (פיסקה 9 לתצהיר). על התלבטות דומה העידה גם התובעת, אמו (פיסקה 12
20 לתצהירה). לטענת התובע, הוא התכוון ללחוץ את ידי הרמטכ"ל עד שעמד מולו במרחק של
21 כמה מטרים (עמוד 5, שורה 11). הוא העיד כי הוא ביקש לא ללחוץ את ידו של הרמטכ"ל
22 והרמטכ"ל נענה (עמוד 7 שורה 18).

23
24 (ד) לטענת התובע, כשהתקרב לבמה תקפו אותו ההתלבטויות שהיו לו קודם בקשר ללחיצת
25 היד, ואשר חשב כי השאיר אותן מאחור (בפיסקה 12 לתצהירו). לטענתו, לא היה יכול לתת
26 ביטוי לחברות שאינה קיימת בינו ובין הרמטכ"ל (בפיסקה 12 לתצהירו). לכן, עלה לבמה,

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 וכשעמד מול הרמטכ"ל הצדיע ואמר לו בצורה מנומסת ושקטה שיקשה עליו ללחוץ את ידו
2 (בפיסקה 13). לטענתו, ביקש כי הרמטכ"ל לא יושיט את ידו לעברו (בפיסקה 13). הרמטכ"ל
3 אכן נעתר לבקשה, ולאחר דברים קצרים שהנשיא אמר לתובע, מסר לו הרמטכ"ל את אות
4 ההצטיינות, והתובע ירד מן הבמה (בפיסקה 13). התובע מדגיש כי לא היה רגע שבו ידו של
5 הרמטכ"ל היתה מושטת לעברו ונותרה תלויה באוויר (בפיסקה 14). בחקירתו החוזרת טען גם,
6 כי אילו היה הרמטכ"ל מושיט את ידו, היה לוחץ אותה.

7
8 (ה) התיאור העובדתי של התובע את הטקס תואם, בכללותו, את הסרט שהוצג לעניין זה. עם
9 זאת, הטענה בדבר התלבטות בשלב של לחיצת היד מעוררת קושי. שפת הגוף של התובע בשלב
10 זה של האירוע היא שקטה ובוטחת. אין בה שום סימן חיצוני של היסוס או התלבטות.

11
12 (ו) גם הטענה בדבר חברות, הבאה כביכול לידי ביטוי בלחיצת היד, מעוררת קושי. הרמטכ"ל,
13 או נשיא המדינה, הלוחצים את ידו של חייל בטקס של חיילים מצטיינים, אינם מביעים בכך
14 חברות. המדובר במחווה אנושית בסיסית. בראייתו של האדם הסביר, ההימנעות ממנה, בלא
15 שיש לכך סיבה אחרת (כגון מניעה מטעמים של דת), משרדת מידה של דה לגיטימציה כלפי
16 הצד השני. הדברים אינם משתנים, גם נוכח העובדה שהתובע הצדיע לרמטכ"ל. הם אינם
17 משתנים גם נוכח העובדה, שהרמטכ"ל לא הושיט את ידו לתובע, נוכח בקשתו של האחרון.
18 ניסיונו של התובע להעביר את התנהגותו למישור של חברות, כביכול, לא יצלח.

19
20 (ז) זאת ועוד, רמז לכך שלא היה מדובר בפעולה ספונטאנית נמצא גם בדברי התובע בשימוע
21 אצל ראש אמ"ש, לפיהם "גם עכשיו, היום, עכשיו, כשאני מנתח את הדברים הייתי צריך לבקש
22 מראש, וגם באותו בוקר הייתי לא יודע, להוציא גימלים ולא להגיע" (עמוד 9). בהמשך טוען
23 התובע כי המדובר במחשבה לאחור (בעמוד 10). עם זאת, אין בטענה בדבר מחשבה לאחור כדי
24 להסביר באופן מלא את האמירה של התובע עצמו, המתייחסת לדרך הפעולה בה היה על התובע
25 לנקוט, לשיטתו, מבעוד מועד. יש בדברים אלה כדי לתמוך במסקנה, כי הכוונה שלא ללחוץ את
26 ידו של הרמטכ"ל לא צצה לפתע במעמד העלייה לבמת הטקס בבית הנשיא.

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1

2 (ח) התובע מסר בשימוע אצל ראש אמ"ש גם, כי במשך תקופה מסוימת הסיר ממדיו את תג
3 היחידה (עמוד 8, שורות 3 – 4). יש בכך כדי ללמד על דפוס של פעולות מחאה של התובע. על
4 רקע זה, קשה עוד יותר לקבל את גירסתו ביחס להתנהגותו בטקס בבית הנשיא.

5

6 (ט) אוסיף, כי התובע לא התנצל על התנהגותו. בתשובה לשאלון שנשלח אליו במסגרת ההליך
7 שבפניי, השיב כי אמר בראיון אצל מפקד החטיבה כי "אין לי סיבה להתנצל על שלא לחצתי את
8 יד הרמטכ"ל" (תשובה 11 בנ/1). ברוח דומה, התובע אישר בחקירתו הנגדית כי לא התנצל
9 בפניי הרמטכ"ל על שלא לחץ את ידו, לאחר שירד מן הבמה, לאחר שראש אמ"ש פנה אליו
10 בהקשר זה (עמוד 5, שורות 22 – 25). אי הנכונות להתנצל תומכת בטענת הנתבע, כי המדובר
11 בעמדה עקרונית של התובע. גם על רקע זה ניתן לפקפק בטענתו של התובע, כי היה מדובר
12 בתגובה רגשית ספונטאנית.

13

14 (י) יש להעיר עוד, כי בנ/1, תשובות הנתבע לשאלון, בתשובה 36, מכנה התובע את כוחות
15 צה"ל שהיו אחראים לביצוע ההתנתקות, כ"כוחות הגירוש". קשה לנתק בין דעה זו ובין פעולתו
16 של התובע ביום האירוע, בהתחשב בכך שהרמטכ"ל היה, לשיטת התובע, הדרג הפיקודי העליון
17 של אותם "כוחות הגירוש" (ראו בהקשר זה את סעיף 3(א) לחוק יסוד: הצבא).

18

19 (יא) על רקע מכלול נתונים אלה, מתבקשת התייחסות זהירה לטענת התובע כי לא תכנן את
20 פעולתו, וכי "הרעיון של להגיע לטקס, לעמוד מולו ולא ללחוץ לו יד, זה לא עמד בעיניי על
21 הפרק בשום רגע" (בעמוד 8). בשים לב לכך, ולאינדיקציות המתיישבות עם פעולה מתוכננת,
22 אני קובע במישור העובדתי כי המסקנה שהתובע פעל באופן מתוכנן באירוע האמור סבירה יותר
23 מן המסקנה ההפוכה.

24

25 50. הכינויים המתחרזים עם שמו של התובע. קבעתי לעיל כי אין בכינויים האמורים משום
26 לשון הרע, בנסיבות העניין. אני סבור כי מסקנה זו עומדת גם בשים לב לגישה שבוטאה בעניין

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 אפל הנ"ל, ולפיה מעמדו של תובע כדמות ציבורית צריך להישקל במסגרת האיזונים בשלב
2 בחינתן של הגנות, ולא בשלב בו נבחן קיומה של לשון הרע (בפיסקה 8 לפסק דינה של כב'
3 השופטת ד' ביניש באותו עניין). בכל מקרה, עומדת לנתבעים לעניין זה הגנת תום הלב, שעניינה
4 הבעת דעה על התנהגותו של התובע בטקס החיילים המצטיינים. אסביר את שיקולי.

5
6 51. (א) עמדתי לעיל על כך, שהביטויים האמורים אינם מתפרשים, במבחן הקורא הסביר,
7 באופן מילולי. ברור לחלוטין לקורא הסביר של המאמר בכללותו, שהביטויים המתחרזים הם
8 הבעת דעה על פעולה, אותה ראה הנתבע, בתום לב ובכנות גמורים, כאקט תוקפני ומעליב,
9 הפוגע פגיעה קשה באחד מסמליה של המדינה (ראו בהקשר זה בפיסקאות 5 - 6 לתצהיר
10 הנתבע; כאמור, התובע אישר כי הרמטכ"ל הוא אחד מסמלי המדינה, עמוד 8, שורה 20). הנתבע
11 גם ראה בכך אי הכרה בלגיטימיות של הצבא והעומד בראשו (בפיסקה 6 לתצהירו). לדבריו,
12 הסירוב ללחוץ יד הוא "אקט סימבולי של הבעת שנאה וסלידה בהפגנתיות. זהו מעשה מתריס,
13 מלבין פנים, המביע, בכוונת מכוון, בוז, ודה לגיטימציה כלפי המסורב, בפרט כאשר הדבר
14 נעשה בפרהסיה" (בפיסקה 7 לתצהירו). לדעת הנתבע, סירובו של התובע ללחוץ את ידו של
15 הרמטכ"ל מהווה ביטוי פומבי של מחאה פוליטית, בניגוד לפקודות הצבא וערכי היסוד של
16 צה"ל (בפיסקה 10 לתצהירו). כדברי הנתבע בעדותו, "חשבתי שדיין עשה מעשה חמור מאוד
17 ובעייתי מאוד וביזה את צה"ל ומדינת ישראל שהם מוסדות יקרים ללבי ומי שמתנהג בצורה כל
18 כך ברוטאלית אי אפשר להתייחס לזה בשלווה וביישוב דעת" (עמוד 18, שורות 14 - 16). הוא
19 הוסיף, כי סירובו של התובע ללחוץ את ידו של הרמטכ"ל, גיבור ישראל, "זה עלבון וזה חצוף"
20 (עמוד 18 שורה 23). ניתן היה להתרשם בעדותו של הנתבע, כי הוא מאמין אמונה כנה, אמיתית
21 ומלאה בדברים אלה.

22
23 (ב) זאת ועוד, הנתבע התייחס בעדותו לחלק ניכר מן הביטויים בהם השתמש. מתשובותיו עולה
24 בבירור, כי עשה שימוש בביטויים פיגורטיביים הקשורים קשר, הגם שאסוציאטיבי ורופף,
25 להתנהגותו של התובע בטקס החיילים המצטיינים. כך, העיד הנתבע כי השתמש בביטוי סורר,
26 הואיל ו"כל המאמר היה בעקבות המקרה הזה וההתנהגות שלו היתה סוררת" (עמוד 22, שורות

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 8 – 9; ראו גם בשורה 11). לגבי השימוש במילה מתנפל, הסביר הנתבע כי "בעיני ... מישהו
2 בטקס ממלכתי פוגע בטקס יוצר מהומה, הוא כמו בן אדם שמתנפל ..." (עמוד 22, שורה 13).
3 אשר למילה משתולל, השיב הנתבע כי "אילו שכב' השופט שנכנס לבית המשפט כולם היו
4 קמים ורק אני הייתי נשאר לשבת למרות שזה לא בצעקות זה עדיין השתוללות ועדיין אסור
5 לעשות את זה" (עמוד 22, שורות 16 – 18; ראו גם עמוד 15, שורה 24 – 25). ובהמשך, "בעיני
6 שפעם ראשונה ב – 60 שנות קיומה של מדינת ישראל בטקס חיילים מצטיינים חייל לא רוצה
7 ללחוץ יד לרמטכ"ל הוא זה שיצר מהומה וכל מה שהיה אחר כך זה תוצאה של מעשה שלו"
8 (עמוד 22 שורות 22 - 23). לגבי המילה מקלל, העיד "שאתה מעליב אדם ועושה אקט שהוא
9 עלבון זה כמו לקלל. זה בדיוק ביטוי שאול" (עמוד 22 שורות 24 – 25).

10

11 (ג) הסברים אלה יפים, בשינויים המחויבים, גם ביחס לביטויים נוספים בהם השתמש הנתבע,
12 עליהם לא נשאל הנתבע באופן מפורש. על רקע כל האמור, אני קובע כי עומדת לנתבע הגנת
13 תום הלב ביחס לביטויים אלה בהם השתמש במאמרו.

14

15 (ד) בסיס לאמירותיו של הנתבע בהקשר זה ניתן למצוא גם בפקודת מטכ"ל, נספח ד' לתצהירו.
16 המדובר בפקודה שעניינה בפעילות ציבורית של אנשי צבא, התבטאות פומבית וקשר עם
17 עיתונאים. בין היתר, נקבע בפקודה כי "החייל יפעל באופן שלא יערב בפעילותו הצבאית את
18 דעותיו האישיות בנושאים שמחוץ לתחומי האחריות, הסמכות והמקצוע שלו, ובמיוחד לא את
19 דעותיו האישיות בנושאים השנויים במחלוקת ציבורית בעלת אופי פוליטי או חברתי או
20 אידיאולוגי". כן נקבע בפקודה, כי "החייל יקפיד כי כל הופעה פומבית שלו תבטא נאמנות
21 מובהקת ובלתי מסויגת לערכי היסוד של צה"ל ולכלליו, תשקף את מדיניות צה"ל ואת
22 החלטותיו ותתרום לאמון הציבור בצה"ל".

23

24 (ה) נוכח הקביעות העובדתיות לעיל, יש בסיס סביר לטענת הנתבע, כי האמירות הנדונות
25 במאמרו מתייחסות להפרה הנטענת של פקודה זו. ודוק. אפשר להסכים לדעה זו של הנתבע.

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 אפשר לחלוק עליה, נוכח העובדה שהתובע בחר להצדיע לרמטכ"ל. בין כך ובין כך, המדובר
2 בהבעת דעה לגיטימית. הנתבע היה רשאי לסבור שהתובע הפר פקודה זו.

3
4 52. (א) התובע טוען כי חוסר תום לבו של הנתבע עולה מכך שלא העלה ביקורת דומה כאשר
5 הסופר דוד גרוסמן נמנע מללחוץ את ידו של ראש הממשלה. הוא טוען, כי הגידופים שהטיח בו
6 הנתבע לא היו באים לעולם אלמלא היה חייל דתי ומתנחל.

7
8 (ב) דין טענה זו להידחות. הנתבע הוא בעל טור שעניינו הבעת דעה. ככזה, הוא רשאי לבחור על
9 פי שיקול דעתו את נושאי ומושאי כתיבתו. הוא אינו מחויב לאובייקטיביות מוחלטת. הוא רשאי
10 להיות בעל דעה, כזו או אחרת. הוא אינו נתפס, במבחן האדם הסביר, כנטול פניות. על רקע זה,
11 בית משפט לא ימהר לבחון את שיקול דעתו לעניין תוכן ומושאי כתיבתו במקרים אחרים. על
12 רקע זה, שיקול הדעת האמור אינו מהווה נתון בעל משקל ממשי בהערכת תום ליבו של הנתבע,
13 בפרסום שבפניי.

14
15 (ג) מעבר לנדרש אוסיף, כי הנתבע הסביר באופן מניח את הדעת את שיקוליו. לדבריו, הוא אינו
16 מסכים עם התנהגותו של גרוסמן, אך המדובר במקרה שונה, של אדם ששכל את בנו בימים
17 האחרונים של מלחמת לבנון השנייה, במבצע אליו יצא שעות ספורות לפני אישור הפסקת אש
18 (פיסקה 24(א) לתצהירו). עוד הדגיש, כי גרוסמן נהג ביושר והבהיר מראש למארגני הטקס כי
19 אינו מתכוון ללחוץ את ידו של ראש הממשלה, והדברים הובאו מראש לידיעת ראש הממשלה
20 (פיסקה 24(ב)). טענתו של הנתבע, כי על רקע זה לא פעל באופן דומה בשני המקרים, לא
21 נסתרה. לא נסתרה גם טענתו, כי הירבה לכתוב נגד סרבנות, גם מימין וגם משמאל, וכי שניהם
22 מגונים בעיניו (בעמוד 20, שורות 9 – 10). במצב זה, לא נשלל תום ליבו של הנתבע.

23
24 (ד) בשולי עניין זה אציין, כי בכתב התביעה אין כל טענה כי המדובר בלשון הרע על רקע
25 השתייכות דתית. די בכך על מנת לדחות טענה זו. במאמר אין טענה בדבר השתייכותו הדתית
26 של התובע, למעט אזכור אגבי ומרומז בכינוי "חננאל המתפלל". בכל מקרה, הטענות במאמר

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 אינן סבות על נושא זה. גם בחוות דעת המומחה מטעם התובע אין טענה, כי זהו הפירוש
2 הלשוני של הנטען במאמר.

3
4 (ה) אשר למקום מגוריו של התובע. עניין זה נטען כתביעה (פיסקה 27). עם זאת, מקום מגוריו
5 של התובע כלל לא נזכר במאמר. הכתבה מאזכרת "חננאלים", אשר לאו דווקא גרים במקום זה
6 או אחר. הנתבע דיבר בחקירתו הנגדית על קבוצה אותה כינה "נוער הגבעות" (עמוד 23 שורות
7 22 – 23). בכל מקרה, ברור מן המאמר שהנתבע אינו משייך את התובע לקבוצה זו, אלא מותח
8 הקבלה בין מעשיו ובין המעשים שהוא מייחס לקבוצה האמורה. יוצא, כי עניין זה אינו מסייע
9 לתובעים.

10
11 53. לעניין תום ליבו של הנתבע אוסיף, כי נפסק ש"הלעג והסטירה - ולעג וסטירה חסרי טעם
12 טוב בכלל זה - הם כלי זינם המובהקים של מבקרי ביקורת... ולא הרי חוסר טעם טוב כהרי
13 חוסר תום לב" (ע"א 7/79 הוצאת ספרים "החיים" נ' רשות השידור, פ"ד לה(2) 365 (1981),
14 בעמוד 367). יוצא, כי גם אם נכונות טענות התובעים בדבר סרות הטעם של הדברים שכתב
15 הנתבע - וכאמור לעיל, איני סבור כי במקרה זה יש הצדקה שבית המשפט ינקוט עמדה
16 בשאלות של טעם טוב - אין בכך כדי לשלול את תום ליבו של הנתבע.

17
18 54. התובע ביקש ללמוד על חוסר תום ליבו של הנתבע מכך שהלה לא נכח פיזית בטקס שבבית
19 הנשיא. דין טענה זו להידחות. הנתבע הוא בעל טור דעה בעיתון. מטבע הדברים, הוא מתייחס
20 בטור לאירועים המצויים בזירה הציבורית. הוא אינו יכול, ואף אינו צריך, להיות נוכח בכל
21 אירוע ואירוע כזה. הוא אינו יכול, ואף אינו צריך, לצפות מראש כי אירוע כזה יתרחש. אכן,
22 אירועים מן הסוג הנדון במקרה שבפניי אינם צפויים בהכרח מראש. כבעל טור, רשאי הנתבע
23 להביע דעה גם על אירועים בהם לא נכח, ואת המידע עליהם שאב מאמצעים שונים (ראו פיסקה
24 3 לתצהיר הנתבע, שם הוא מציין כי שאב את המידע על האירוע מהודעת דובר צה"ל ומאמצעי
25 התקשורת). אין בנוכחותו, או אי נוכחותו, כדי לשלול את קיומה של הגנת תום הלב.

26

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 55. לסיכום נקודה זו. עמדתי לעיל על העקרונות הנוגעים לחופש הביטוי כאשר מדובר בביטוי
 2 בנושא השנוי במחלוקת ציבורית עמוקה. בהקשר זה, תום הלב מתיישב עם השימוש בביטויים
 3 חריפים עד מאד, חריפים בהרבה מזה בו נעשה שימוש במקרה שבפניי. כך, למשל, נפסק
 4 לאחרונה כי הגנת תום הלב חלה על התבטאות אשר השוותה אדם ל"משפטנים רבים
 5 מרפובליקת ויימר בשלב הדמוקרטיה המתמוטטת...." (רע"א 2572/04 פריג' נ' כל הזמן
 6 (2008), בפסקה 17). בשים לב לעקרונות האמורים, ולשיקולים עליהם עמדתי לעיל, אני
 7 קובע כי עומדת לנתבע חזקת תום הלב הקבועה בסעיף 16(א) לחוק, שכן הפרסום לא
 8 חרג מתחום הסביר בנסיבות העניין. הדברים אמורים ביתר שאת בשים לב לאופן בו
 9 נהג התובע באירוע, ולקביעותי העובדתיות לעניין זה. הם מתחדדים גם נוכח העובדה,
 10 שמדובר בטור של הבעת דעה (וראו בפסקה 24 לעניין פריג' הנ"ל). לא שוכנעתי כי
 11 הנתבע התכוון לפגוע בתובע, קל וחומר באופן בלתי מידתי, כי לא האמין באמיתות
 12 דבריו, או כי הדברים (אשר ממילא אינם טיעונים שבעובדה) לא היו דברי אמת. משכך,
 13 לא מתקיימת חזקה המפריכה את תום ליבו של הנתבע.

14
 15 56. ההתבטאות לפיה "שכינה דיברה זרכו". קבעתי לעיל כי המדובר בהתבטאות אשר יש בה
 16 משום לשון הרע ביחס לתובע. השימוש במירכאות, והכיתוב בצמוד לכך, מלמדים בבירור כי
 17 יש להבין את האמור במאמר בהקשר זה כציטוט מילולי מפיו של התובע. התובע הכחיש
 18 בבירור את אמירת הדברים כי אמר את הדברים (בפסקה 31 לתצהירו; ר' גם נ/1, תשובות
 19 התובע לשאלון, בתשובה 43). לא הובאה ראיה, המלמדת כי אמנם אמר את הדברים. גם
 20 הנתבע לא ידע להגיד אם התובע אמר את הביטוי האמור למאן דהוא (עמוד 23 שורה 4). כל
 21 שעשה הנתבע הוא להפנות, לעניין זה, לכתבה אחרת שפורסמה לפני פרסום המאמר (ראו כתבה
 22 מיום 8.5.06, חלק מנספח ב' לתצהיר הנתבע; ראו בהקשר זה עדות הנתבע, עמוד 23, שורה 4).
 23 הכתבה האמורה היא עדות מפי השמועה. אין היא יכולה להוות ראיה לאמיתות תוכנה².

² אגב, בכתבה האמורה לא מופיעות המלים בהן השתמש הנתבע, כי אם ציטוט אחר, לפיו אמר הנתבע כביכול לחבריו כי "אני השליח של הקדוש ברוך הוא, שליח השכינה".

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1

2 57. במצב זה, לא עומדת לנתבעים הגנה. כבר הוסבר לעיל, כי גם ההגנה שעניינה הבעת דעה
3 מבוססת על כך, שהטענות בעובדה, עליהן סבה העמדה, הן נכונות בעיקרן. בעניין הנדון כאן,
4 הטענה העובדתית אינה נכונה. במצב זה, אין לנתבעים הגנה, בין של אמת בפרסום, ובין של
5 הבעת דעה.

6

7 58. הנתבעים מעלים בסיכומיהם טענה כללית בדבר פרט לוואי שאמיתותו לא הוכחה. האמירה
8 הנדונה אינה פרט לוואי. היא עומדת על רגליה שלה. טיעון זה של הנתבעים אינו יכול לסייע
9 להם.

10

11 59. שקלתי, האם לנוכח קביעות אחרות בפסק דין זה, מהן עולה כי הפרסום כולל אמירות
12 פוגעניות אשר אינן מקימות לתובע עילה, נשמט הבסיס מתחת לטענותיו לגבי ההתבטאות
13 הנדונה עתה. התשובה לשאלה זו היא בשלילה. במשפט הישראלי, העובדה שבאדם דבק רכב
14 כלשהו, אינה מכשירה פרסום המעלה כלפי טענה עובדתית אחרת, בלתי נכונה, הפוגעת בשמו
15 הטוב. לעניין זה נפסק, כי

16

17 "גם אם למפרסם יש יסוד להטיל דופי באופיו של אדם, אין בכך כדי
18 להצדיק העלאת טענה עובדתית כוזבת, המייחסת לו דבר אותו לא
19 עשה. ביטוי כזה גם אינו יכול לעגן את עצמו בזכותו של האדם
20 להגשמה עצמית ... : זכות זו להגשמה עצמית אינה כוללת את הזכות
21 לפרסם ברבים עובדות אשר אינן נכונות. מעצם הגדרתו אין ביטוי כזה
22 משרת את התהליך של החלפת דעות, החיוני לקיומה של דמוקרטיה
23 מתפקדת וחיונית ... : אין מדובר בהבעת דעה, כי אם בקביעת עובדה
24 לא נכונה"

25

26 (דברי כב' השופט ת' אור בדיון הנוסף האמור בעניין קראוס, בעמוד
27 34).

28

29 60. (א) באופן דומה פסקו בתי המשפט בארצות הברית. בפסיקה האמריקאית נדונה תורת ה-
30 "incremental harm", לפיה יש לבחון את הטענה לפגיעה בגין לשון הרע, על רקע פגיעות

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 האחרות בפרסום, לגביהן אין עילת תביעה. על פי תורה זו, יש להכיר בעילת תביעה בפגיעה
 2 הנדונה, רק אם היא משקפת תוספת לפגיעות האחרות. בית המשפט העליון של ארצות הברית
 3 דחה את הטענה, כי תורה זו מתחייבת מן התיקון הראשון לחוקה האמריקאית, אשר עניינו
 4 בחופש הביטוי (ראו בעניין *Masson* הנ"ל, בעמוד 522).
 5
 6 (ב) בהמשך לכך, נדחתה התורה גם בלא קשר לקיומו של בסיס חוקתי (ראו פסק דינו של בית
 7 המשפט הפדראלי לערעורים של הסבב התשיעי *Masson v. The New Yorker Magazine Inc.*
 8 (1992) 960 F.2d 896). בית המשפט ציטט בהסכמה דברים של השופט Scalia, בעת שכיהן
 9 בבית המשפט הפדראלי לערעורים של מחוז קולומביה, בפרשת *Liberty Lobby, Inc. v.*
 10 *Anderson*, 746 F.2d 1563, 1568 (1984), vacated on other grounds, 477 U.S. 242, 106
 11 (1986); *S.Ct.* 2505, 91 L.Ed.2d 202) השופט Scalia ציין כי

12 “[T]he theory must be rejected because it rests upon the
 13 assumption that one's reputation is a monolith, which stands or
 14 falls in its entirety. The law, however, proceeds upon the
 15 optimistic premise that there is a little bit of good in all of us--
 16 or perhaps upon the pessimistic assumption that no matter
 17 how bad someone is, he can always be worse. It is shameful
 18 that Benedict Arnold was a traitor; but he was not a shoplifter
 19 to boot, and one should not have been able to make that
 20 charge while knowing its falsity with impunity. Even the
 21 public outcast's remaining good reputation, limited in scope
 22 though it may be, it is not inconsequential”

23

24 61. סיכום ביניים II. נוכח כל האמור לעיל, אני קובע כי לתובע עומדת עילת תביעה ביחס
 25 לפרסום, המייחס לו כי אמר ששכינה דיברה מפיו. ביחס לכל העניינים האחרים, אני קובע כי לא
 26 עומדת לתובע עילת תביעה.

27

28

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

עוללות

62. בטרם אדון בשאלת הסעדים והנזק, אתייחס בקצרה לשתי סוגיות נוספות שהועלו בטיעוני הצדדים, הנוגעות לשאלת האחריות.

63. עילת התביעה של התובעת. התביעה הוגשה על ידי התובע, והתובעת אמו. לטענת התובעת, היא סבלה רבות מפרסום המאמר. התובעת טוענת, כי תחושות של צער וכאב ליוו אותה במיוחד בעניין סילוף נסיבות מותו של אביה, ברוך סרוסי ז"ל. התובעת טוענת עוד, כי נתקלה בתגובות לא אוהדות מצד חברות לעבודה ומכרות נוספות, אשר קראו את המאמר, וסברו כי התובע, בנה של התובעת, זרק אבנים על חיילים, בז למדינת ישראל, והתפרע בבית הנשיא. לטענתה, רבים מקוראי המאמר לא צפו בתמונות בטלוויזיה וסברו כי מה שנכתב במאמר משקף את המציאות.

64. דין תביעתה של התובעת להידחות. חוק איסור לשון הרע מעניק סעד למי שהפרסום עוסק בו. החוק אינו מעניק לתובעת כל מעמד בתביעה, באשר אינה מוזכרת כלל בפרסום, במפורש או במשתמע³. התובעים אינם מצביעים על מקור נורמטיבי כלשהו לזכותה של התובעת. בנסיבות אלה, אני דוחה את תביעתה. מעבר לכך אוסיף, כי ממילא נקבע כי קיימת אחריות בלשון הרע ביחס לאמירה, אשר התובעת עצמה אינה טוענת כי הסבה לה פגיעה כלשהי. גם על רקע זה, דין תביעתה להידחות.

65. אחריות הנתבע 3. התובעים טוענים כי הנתבע 3 הוא מחזיק מניות מרכזי בעיתון. הנתבעים טוענים בכתב ההגנה כי העיתון ידיעות אחרונות מאוגד כאישיות משפטית עצמאית

³ השוו למקרים המיוחדים, בהם ניתן בחוק מעמד לבני משפחתו של הנפגע מלשון הרע (סעיף 25 לחוק).

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 העומדת בפניי עצמה. טענה זו לא נסתרה. יש ממש גם בטענת הנתבעים, כי התובעים לא
2 הצביעו על הוראת חוק המטילה אחריות על בעל מניות של העיתון.

3
4 66. התובעת צירפה לתצהירו העתק מעמודו הראשון של העיתון (נספח א'), המלמד כי הנתבע
5 3 הוא העורך האחראי של עיתון ידיעות אחרונות. מעיון במסמך עולה, כי המדובר בעיתון
6 משנת 2008. הפרסום נעשה בשנת 2006. אין בפניי תשתית ברורה, המלמדת על תפקידו של
7 נתבע 3 במועד הפרסום. במצב זה, לא הוכחה אחריותו של הנתבע 3 לפרסום.

8
9 67. קבילות מסמכים. התובע טוען, כי מסמכים צבאיים שונים צורפו לתצהיר מטעם הנתבע.
10 לטענתו, המסמכים מסווגים "שמור", ואין תצהיר איך הגיעו לידי הנתבע.

11
12 68. דין טענה זו להידחות. עד להגשת סיכומי, התובע לא התנגד לצירופם של המסמכים
13 לתצהיר ולא ביקש להוציאם. במצב זה, אין לשעות לטענה העולה עתה. אוסיף, כי לא הונחה
14 תשתית עובדתית או נורמטיבית ברורה, המלמדת כי קיימת עילה המוכרת בדין לאי קבלתם של
15 המסמכים. לכל האמור אוסיף, כי התובע אישר כי אמר את הדברים המיוחסים לו במסמכים
16 האמורים. בתוך כך, התובע עצמו צירף לתצהירו העתק ממכתבו, אשר לטענתו הוחרם ממנו,
17 ושל השימוע אצל ראש אמ"ש. בנסיבות אלה, אין לשעות לטענה זו. באופן דומה, אין לשעות
18 לטענה בדבר פגיעה בפרטיות, אשר עלתה בסיכומי התובע, ואשר מהווה הרחבת חזית ברורה
19 ביחס לכתבי הטענות.

20
21 פיצויים

22
23 69. במקרה שבפניי לא הוכח נזק ממון לתובע. לא הוכח נזק לא ממוני משמעותי
24 לתובע. יוצא, כי במוקד מצוי פיצוי ללא הוכחת נזק. בהקשר זה הבאתי בחשבון את
25 השיקולים הבאים:

26

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 (א) המדובר בפרסום בעל מימד עובדתי. הפרסום נעשה בלא בדיקה ממשית של
2 העובדות העומדות בבסיסו. לכך לא היתה בנסיבות העניין הצדקה עניינית. הפרסום
3 נעשה במסגרת העיתון הנפוץ ביותר בישראל, במוסף סוף השבוע. אף לכך יש לתת
4 משקל. יש לתת משקל גם לכך, שהנתבעים ניהלו הליך גם בנוגע לפרסום האמור, אף
5 שלא היתה בידם הגנה ממשית לגביו. בכך יש כדי להגביר את הנזק שנגרם (ראו בפסק
6 דינו של כב' השופט א' ברק ברע"א 4740/00 אמר נ' יוסף, פ"ד נה(5) 510 (2001),
7 בעמוד 524).

8

9 (ב) מנגד, אין מדובר בפרסום אשר היתה לו בנסיבות העניין פגיעה חמורה בשמו הטוב
10 של התובע. האמירה המקימה אחריות אינה תופסת מקום מרכזי בפרסום. המדובר
11 במשפט קצר, המופיע בטור רחב יריעה. משקלה של האמירה על רקע מכלול הפרסום
12 אינו רב. יש להזכיר בהקשר זה את העיקרון, כי יש "... להקפיד על הלימה נאותה בין
13 חומרת הפגיעה שבהפרת חוק איסור לשון הרע, לבין גובה הפיצוי הנפסק" (עניין אבי
14 יצחק הנ"ל, בפסקה 63).

15

16 70. בסופם של שיקולים אלה, החלטתי לחייב את הנתבעים לשלם לתובע פיצויים, ללא
17 הוכחת נזק, בסכום של 12,000 ₪.

18

19 התנצלות, פרסום הכחשה

20

21 71. בסיכומי התובעים, קיימת דרישה לפרסום כאמור. הדבר לא נתבע בכתב התביעה. די בכך
22 על מנת לדחות דרישה זו. אוסיף, כי בשים לב להיקף הפרסום לגביו נקבעה האחריות, ולטיבו,
23 לא מצאתי הצדקה מספקת למתן אחד הסעדים הנדונים.

24

25

התוצאה

26

בתי המשפט

א 006062/07

בית משפט השלום ירושלים

תאריך: 22/02/2009

לפני: כב' השופט עודד שחם

1 א. תביעת התובע ביחס לנתבע 3 נדחית במלואה. לגבי הנתבעים האחרים, התביעה מתקבלת
 2 בחלקה, ביחס לעניין הנזכר לעיל. לגבי שאר העניינים הנדונים בתביעה, התביעה נדחית.
 3 הנתבעים 1, 2 ו- 4 ישלמו לתובע, ביחד ולחוד, סך של 12,000 ₪ עד ליום 25.3.09. כמו כן,
 4 ישלמו לתובע הוצאות משפט בסך של 470 ₪, המשקף את חלקה היחסי של אגרת בית המשפט
 5 בהינתן הסכום שנפסק. הנתבעים ישאו בשכר טירחת עורך דין בסך של 2,500 ₪ בצירוף מע"מ
 6 כדין. סכום זה מביא בחשבון את נסיבות העניין, ובהן הסכום שנתבע מלכתחילה, הסכום
 7 שנפסק בסופו של דבר, הממצאים שנקבעו, היקף התיק, ושכר הטירחה הנגזר מכללי לשכת
 8 עורכי הדין (התעריף המינימאלי המומלץ) התש"ס – 2000. גם סכום זה ישולם עד ליום
 9 25.3.09.

10
 11 ב. תביעת התובעת נדחית במלואה.
 12

ניתן היום כ"ח בשבט, תשס"ט (22 בפברואר 2009) בהעדר הצדדים

13
 14 עודד שחם, שופט
 15
 16
 17
 18

